

«Қазақстанның депозиттерге кепілдік беру қоры» АҚ

2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылға

**Қаржылық есептілік және тәуелсіз аудитордың
Аудиторлық қорытындысы**

МАЗМҰНЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ҮШІН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ ЖӘНЕ БЕКІТУ ҮШІН БАСШЫЛЫҚТЫҢ ЖАУАПКЕРШІЛІГІ ТУРАЛЫ ӨТІНІШ

АУДИТОРЛЫҚ ҚОРЫТЫНДЫ

Қаржылық есептілік

Қаржылық жағдай туралы есеп	1
Пайда мен залал және өзге жиынтық кіріс туралы есеп	2
Меншікті капиталдағы өзгерістер туралы есеп	4
Ақшалай қаражаттардың қозғалысы туралы есеп	5

Қаржылық есептілікке ескертулер

1	Жалпы ақпарат	5
2	Қор өз қызметін жүзеге асыратын экономикалық орта	5
3	Есептік саясат принциптері	6
4	Есептік саясатты қолданудағы маңызды бағалау мағыналары мен пайымдаулары	18
5	Жаңа немесе қайта қаралған стандарттар мен түсіндірмелерге көшу	20
6	Жаңа есептік ережелер	21
7	Ақша қаражаттары және ақша қаражаттарының баламалары	22
8	Борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар	24
9	Дебиторлық берешек	28
10	Негізгі құралдар және материалдық емес активтер	31
11	Бағалау міндеттемелері	31
12	Кепілді өтемді төлеу бойынша салымшылар алдындағы міндеттемелер	32
13	Өзге міндеттемелер	33
14	Акционерлік капитал	33
15	Пайыздық табыс және шығыс	34
16	Қатысушы-банктердің жарналарынан таза табыс және мәжбүрлеп таратылатын банктің тарату комиссиясынан түсімдер	34
17	Әкімшілік және өзге операциялық шығын	35
18	Корпоративтік табыс салығы	35
19	Қаржылық тәуекелдерді басқару	37
20	Капиталды басқару	44
21	Шартты міндеттемелер	45
22	Әділ құн туралы ақпаратты ашу	45
23	Бағалау санаттары бойынша қаржылық құралдарды беру	46
24	Байланысты тараптармен жасалатын операциялар	46
25	Есепті кезең аяқталғаннан кейінгі оқиғалар	48

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ҮШІН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ ЖӘНЕ БЕКІТУ ҮШІН БАСШЫЛЫҚТЫҢ ЖАУАПКЕРШІЛІГІ ТУРАЛЫ ӨТІНІШ

Басшылық 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша «Қазақстанның депозиттерге кепілдік беру қоры» акционерлік қоғамының (бұдан әрі – «Қор») қаржылық жағдайын, сондай-ақ оның қызметінің нәтижелерін, халықаралық қаржылық есептілік стандарттарға (бұдан әрі – «ХҚЕС») сәйкес көрсетілген күні аяқталған жылға ақша қаражатының қозғалысын және капиталдағы өзгерістерді анық көрсететін қаржылық есептілікті дайындауға жауап береді.

Қаржылық есептілікті дайындау кезінде басшылық мына жайттар үшін жауапты болады:

- дұрыс таңдауды қамтамасыз ету және есеп саясатының принциптерін қолдану;
- ақпаратты, оның ішінде Есеп саясаты туралы деректерді, осындай ақпараттың орындылығын, дұрыстығын, салыстырмалылығын және түсінікті болуын қамтамасыз ететін нысанда ұсыну;
- ХҚЕС талаптарын орындау пайдаланушылардың есептілікті сол немесе өзге мәмілелердің, сондай-ақ өзге де оқиғалардың немесе шарттардың Қор қызметінің қаржылық жағдайына және қаржылық нәтижелеріне тигізетін әсерін түсінуі үшін жеткіліксіз болған жағдайларда қосымша ақпаратты ашу;
- Қордың жақын болашақта қызметін жалғастыру қабілетін бағалау.

Басшылық сонымен қатар мына жайттар үшін жауапты:

- Қордың тиімді және сенімді ішкі бақылау жүйесін өзірлеу, енгізу және қолдау;
- Қордың мәмілелерін ашуға және түсіндіруге, сондай-ақ кез келген күнге Қордың қаржылық жағдайы туралы жеткілікті дәлдіктегі ақпаратты беруге және қаржылық есептіліктің ХҚЕС талаптарына сәйкестігін қамтамасыз етуге мүмкіндік беретін нысанда есепке алуды жүргізу;
- Қазақстан Республикасының заңдары мен бухгалтерлік есеп стандарттарына сәйкес бухгалтерлік есеп жүргізу;
- активтерінің сақталуын қамтамасыз ету бойынша барлық ақылға қонымды мүмкін шараларды қабылдау; және
- қаржылық және басқа да теріс пайдалану фактілерін анықтау және алдын алу.

2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін осы қаржылық есептілікті Қор басшылығы 2024 жылғы 1 наурызда шығаруға бекітті.

Қор Төрағасы

Бас бухгалтер

Утемов А.Н.

Амирбекова Э.М.

ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОРДЫҢ АУДИТОРЛЫҚ ЕСЕБІ

«Қазақстанның депозиттерге кепілдік беру қоры» АҚ Акционері мен Басшылығына

Пікір

Біз «Қазақстанның депозиттерге кепілдік беру қоры» АҚ -ның (бұдан әрі – «Қор») 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржы жағдайы туралы есептен, аталған күні аяқталған жыл бойынша пайда немесе залал және өзге жиынтық табыс туралы есептен, капиталдағы өзгерістер туралы есептен және ақшалай қаражаттың қозғалысы туралы есептен, сондай-ақ қаржылық есептілікке қатысты ескертулерден, соның ішінде есеп саясатының негізгі ережелерін қысқаша шолудан тұратын қаржылық есептілігіне аудит жүргіздік.

Біздің пікірімізше, қоса тіркелген қаржылық есептілік 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Қордың қаржылық жағдайын, сондай-ақ оның аталған күні аяқталған жыл бойынша қаржылық нәтижелерін және ақшалай қаражатының қозғалысын Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (бұдан әрі – «ХКЕС») сәйкес барлық елеулі тұрғыда анық бейнелеген.

Пікірімізді білдіру үшін негіз

Біз Аудиттің халықаралық стандарттарына (бұдан әрі – АХС) сәйкес аудит жүргіздік. Осы стандарттарға сәйкес біздің міндеттеріміз одан әрі қорытындымыздың «Қаржылық есептілік аудитіне аудитордың жауапкершілігі» бөлімінде сипатталған. Біз өзіміздің қаржылық есептілікке жүргізген аудитімізге Бухгалтерлерге арналған халықаралық этика стандарттары жөніндегі кеңестің Кәсіпқой бухгалтерлер этикасының кодексіне (ХБЭСК Кодексі) және Қазақстан Республикасында қолданылатын этика талаптарына сәйкес Қорға тәуелді емеспіз және де біз бұл талаптарға және ХБЭСК Кодексіне сәйкес өзге де этикалық міндеттерімізді орындадық. Біздің ойымызша, біздің алған аудиторлық дәлелдеріміз пікір білдіруіміз үшін жеткілікті және тиісті болып табылады.

Басқа мәліметтер

Қордың 2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылға арналған қаржылық есептілігінің аудитін басқа аудитор жүргізді, ол 2023 жылғы 28 ақпанда осы қаржылық есептілік бойынша өзгертілмеген пікірін білдірді.

Басшылықтың және корпоративтік басқару үшін жауап беретін тұлғалардың қаржылық есептілікке жауапкершілігі

Басшылық осы қаржылық есептіліктің ХКЕС сәйкес дайындалуы және анық көрсетілуі үшін және басшылық жосықсыз әрекеттің немесе қателіктің салдарында елеулі бұрмалаушылығы болмайтын қаржылық есептілікті дайындау үшін қажетті деп есептейтін ішкі бақылау жүйесі үшін жауапкершілікті көтереді.

Басшылықтың және корпоративтік басқару үшін жауап беретін тұлғалардың қаржылық есептілікке жауапкершілігі (жалғасы)

Қаржылық есептілікті дайындау кезінде басшылық Қордың өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетін бағалау үшін, қызметтің үздіксіздігіне жататын мәліметтердің тиісті жағдайларда ашылуы үшін және қаржылық есептіліктің қызметтің үздіксіздігі туралы болжамның негізінде дайындалуы үшін жауапкершілік көтереді, тек бұған басшылық Қорды таратуға, оның қызметін тоқтатуға ниеттеніп отырған жағдайлар немесе оның таратудан немесе қызметін тоқтатудан басқа қандай да бір іс жүзіне асатын баламасы болмаған жағдайлар жатпайды.

Корпоративтік басқару үшін жауап беретін тұлғалар Қордың қаржылық есептілігінің дайындалуына қадағалау жасалуы үшін жауапкершілік көтереді.

Қаржылық есептілік аудитіне аудитордың жауапкершілігі

Біздің мақсатымыз жосықсыз әрекеттердің немесе қателіктердің салдарында қаржылық есептілікте елеулі бұрмалаушылық жоқ екеніне ақылға қонымды түрде көз жеткізу және біздің пікірімізді қамтитын аудитор қорытындысын шығару болып табылады. Ақылға қонымды түрде көз жеткендік жоғары дәрежеде көз жеткізу болады, бірақ елеулі бұрмалаушылықтар болған жағдайда Аудиттің халықаралық стандарттарына сәйкес жүргізілген аудиттің әрқашан оларды анықтайтынына кепілдік болып табылмайды. Ақпаратты бұрмалау жосықсыз әрекеттердің немесе қателіктердің нәтижесінде болуы мүмкін, және егер жеке-жеке немесе жиынтығында олар осы қаржылық есептіліктің негізінде пайдаланушылардың қабылдайтын экономикалық шешімдеріне әсер етуі мүмкін деп негізді түрде ойлауға болатын болса, олар елеулі бұрмалаушылық деп саналады.

АХС сәйкес жүргізілетін аудит шеңберінде біз кәсіптік пайымдаманы қолданамыз және бүкіл аудит бойы кәсіптік күмәншілдікті сақтаймыз. Сонымен қатар біз мына төмендегілерді орындаймыз:

- жосықсыз әрекеттердің немесе қателіктердің салдарынан қаржылық есептіліктің елеулі бұрмалану тәуекелдерін айқындаймыз және бағалаймыз; бұл тәуекелдерге жауап ретінде аудиторлық рәсімдерді әзірлейміз және жүргіземіз; біздің пікір білдіруіміз үшін негіз болатындай жеткілікті әрі тиісті болып табылатын аудиторлық дәлелдерді аламыз. Жоғарыда аталған жосықсыз әрекеттердің нәтижесінде қаржылық есептіліктің елеулі бұрмалануының анықталмай қалу тәуекелі қателіктің нәтижесінде болған елеулі бұрмаланудың анықталмай қалу тәуекелінен жоғарырақ, себебі жосықсыз әрекеттерде сөз байласу, қасақана жол беру, ақпаратты бұрмалап көрсету немесе ішкі бақылау жүйесін айналып өтіп әрекет жасау қамтылуы мүмкін;
- Қордың бақылау жүйесінің тиімділігі туралы пікір білдіру мақсатымен емес, ал жағдайға сай келетін аудиторлық рәсімдерді әзірлеу мақсатымен аудит үшін маңызы бар ішкі бақылау жүйесі туралы түсінік аламыз;
- қолданылатын есеп саясатының тиісті сипатын және бухгалтерлік бағалау мен басшылық дайындаған ақпаратты тиісінше ашудың негізділігін бағалаймыз;
- басшылықтың үздіксіз қызмет туралы болжам жасауының заңға сәйкестігі жөнінде тұжырым жасаймыз, ал алынған аудиторлық дәлелдердің негізінде «Қазақстанның депозиттерге кепілдік беру қоры» АҚ-ның өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетіне елеулі күмән туындауына әкелетін оқиғаларға немесе жағдайларға байланысты елеулі белгісіздіктің бар-жоғы туралы тұжырым жасалады. Егер біз елеулі белгісіздік бар деген тұжырымға келсек, біз өзіміздің аудиторлық қорытындымызда ақпараттың қаржылық есептілікте сәйкесінше ашылуына назар аударуға және егер мұндай ақпараттың ашылуы тиіссіз түрде болса, өз пікірімізді өзгертуге тиіспіз. Біздің тұжырымдарымыз біздің аудиторлық қорытындымыз жасалған күнге дейін алынған аудиторлық дәлелдерге негізделеді. Алайда болашақ оқиғалар немесе жағдайлар Қор өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетінен айырылатын жағдайға әкелуі мүмкін;

Қаржылық есептілік аудитіне аудитордың жауапкершілігі (жалғасы)

- жалпы қаржылық есептіліктің ұсынылуына, оның құрылымы мен мазмұнына, соның ішінде онда ақпараттың ашылуына, сондай-ақ қаржылық есептіліктің негізіне алынған операциялар мен оқиғаларды көрсеткенде олардың анық көрсетілуіне баға береміз.

Біз корпоративтік басқару үшін жауап беретін тұлғалармен ақпараттық әрекеттестік жасаймыз, бұл орайда басқасының ішінде аудиттің жоспарланған көлемі мен мерзімі туралы, сондай-ақ аудиттің нәтижелері бойынша елеулі ескертпелер туралы, соның ішінде «Қазақстанның депозиттерге кепілдік беру қоры» АҚ аудиті барысында өзіміз анықтайтын ішкі бақылау жүйесінің елеулі кемшіліктері туралы ақпаратты олардың назарына жеткіземіз.

Grant Thornton LLP

Арман Чингильбаев

Тапсырма бойынша серіктес

Қазақстан Республикасының
Квалификацияланған аудиторы
1999 жылғы 12 қазанда берілген
№МФ-0000487 біліктілік куәлігі

Ержан Досымбеков

«Grant Thornton» ЖШС-нің
Бас директоры

Қазақстан Республикасы аумағында аудиторлық
қызметпен айналысуға арналған, Қазақстан
Республикасы Қаржы Министрлігінің Ішкі
мемлекеттік аудит комитеті 2018 жылғы 03
тамызда берген №18015053 Мемлекеттік
лицензия

2024 жылғы 1 наурыз
Республика Казахстан, г. Алматы

«Қазақстанның депозиттерге кепілдік беру қоры» АҚ
2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық жағдай туралы есеп

Қазақстандық мың теңгеммен	Ескер.	2023 ж. 31 желтоқсан	2022 ж. 31 желтоқсан
АКТИВТЕР			
Ақша қаражаттары және ақша қаражаттарының баламалары	7	69,528,522	104,727,079
Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар	8	1,212,700,341	-
Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар	8	-	1,107,836,448
Дебиторлық берешек	9	7,412,520	3,690,987
Өзге активтер		202,910	440,375
Материалдық емес активтер	10	50,077	19,921
Негізгі құралдар	10	69,147	48,738
АКТИВТЕР ЖИЫНЫ		1,289,963,517	1,216,763,548
МІНДЕТТЕМЕЛЕР			
Бағалау міндеттемелері	11	56,337,340	57,934,385
Кепілдік берілген өтемді төлеу бойынша салымшылар алдындағы міндеттемелер	12	-	-
Өзге міндеттемелер	13	297,937	491,771
МІНДЕТТЕМЕЛЕР ЖИЫНЫ		56,635,277	58,426,156
МЕНШІКТІ КАПИТАЛ			
Акционерлік капитал	14	235,794,400	235,794,400
Бөлінбеген пайда		133,013,747	115,828,743
Эмиссиялық табыс		544	647
Арнайы резерв	20	970,240,870	804,355,658
Қаржы активтерін қайта бағалауға арналған резерв		(108,079,265)	-
Өзге резервтер		2,357,944	2,357,944
МЕНШІКТІ КАПИТАЛ ЖИЫНЫ		1,233,328,240	1,158,337,392
МІНДЕТТЕМЕЛЕР ЖӘНЕ МЕНШІКТІ КАПИТАЛ ЖИЫНЫ		1,289,963,517	1,216,763,548

2024 жылғы 1 наурызда бекітіліп, қол қойылған

Утембаев А.Н.
Қор Төрағасы

Амирбекова Э.М.
Амирбекова Э.М.
Бас бухгалтер

«Қазақстанның депозиттерге кепілдік беру қоры» АҚ
2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін пайда мен залал және өзге жиынтық кіріс туралы
есеп

Қазақстандық мың теңгемен	Ескер.	2023 ж.	2022 ж.
Тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісімен есептелген пайыздық табыс	15	137,590,097	113,320,081
Қатысушы-банктердің жарналарынан табыс және мәжбүрлеп таратылатын банктердің тарату комиссиясынан түсімдер	16	50,111,968	42,573,427
Салымшылар алдындағы міндеттемелерді есептен шығарудан түскен кіріс		-	1,103,221
Мәжбүрлеп таратылған банктердің депозиторларына өтемдер бойынша шығын	16	(49,988)	(509)
Амортизацияланған құн бойынша бағаланған қаржылық активтерді тануды тоқтатудан шығындарды шегеруден кейінгі табыс		-	(322,930)
Шетел валютасымен жасалатын операциялардан таза шығын		(2,713,620)	(30)
Кредиттік шығындарды бағалау резервтері	7, 8, 9	(1,462,894)	(146,433)
Бағалау міндеттемелері бойынша резерв	11	1,597,045	3,196,108
Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржылық активтерді тануды тоқтатудан таза пайда		530	-
Өзге операциялық табыс		56,339	82,625
Өкімшілік және өзге операциялық шығындар	17	(2,063,644)	(1,413,203)
Салық салынғанға дейінгі пайда		183,065,833	158,392,357
Корпоративтік табыс салығы бойынша өтеу	18	4,383	10,094
БІР ЖЫЛДАҒЫ ПАЙДА		183,070,216	158,402,451
Өзге жиынтық залал			-
Пайдаға немесе шығынға қайта жіктелген немесе кейіннен қайта жіктелуі мүмкін баптар:			
Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық құралдарға қайта жіктелуден әділ құнның өзгерісі		(109,017,345)	-
Қайта жіктеуден кейін өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық құралдардың әділ құнының өзгерісі		(938,541)	-
Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық құралдарды шығарудан пайда немесе залалға қайта жіктелген сома		(530)	-
Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері бойынша кредиттік шығындар резервіндегі өзгеріс сомасы		1,877,151	-
Өзге шығындар		(103)	-
Пайдаға немесе шығынға қайта жіктелген немесе кейіннен қайта жіктелуі мүмкін жалпы баптар		(108,079,368)	-
Бір жылдағы өзге жиынтық залал		(108,079,368)	-
БІР ЖЫЛДАҒЫ ЖИЫНТЫҚ КІРІС ЖИЫНЫ		74,990,848	158,402,451

2024 жылғы 1 наурызда бекітіліп, қол қойылған

Утембаев А.Н.
Қор Төрағасы

Амирбекова Э.М.
Бас бухгалтер

«Қазақстанның депозиттерге кепілдік беру қоры» АҚ
2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін меншікті капиталдағы өзгерістер туралы есеп

Қазақстандық мың теңгемен	Ескер.	Акционерлік Капитал	Эмиссиялық табыс	Резервтік капитал	Қаржы активтерін қайта бағалауға арналған резерв	Арнайы резерв	Бөлінбеген пайда	Жиыны
2022 жылғы 1 қаңтарға қалдық		235,794,400	647	2,357,944	-	685,322,567	76,459,383	999,934,941
Бір жылдағы пайда		-	-	-	-	-	158,402,451	158,402,451
Өзге жиынтық кіріс		-	-	-	-	-	-	-
2022 жылға жиынтық кіріс жиыны		-	-	-	-	-	158,402,451	158,402,451
Арнайы резервті қалыптастыру және қайта үлестіру	20	-	-	-	-	119,033,091	(119,033,091)	-
2022 жылғы 31 желтоқсанға қалдық		235,794,400	647	2,357,944	-	804,355,658	115,828,743	1,158,337,392
Бір жылдағы пайда		-	-	-	-	-	183,070,216	183,070,216
Өзге жиынтық кіріс		-	(103)	-	(108,079,265)	-	-	(108,079,368)
2023 жылға жиынтық кіріс жиыны		-	(103)	-	(108,079,265)	-	183,070,216	74,990,848
Арнайы резервті қалыптастыру және қайта үлестіру	20	-	-	-	-	165,885,212	(165,885,212)	-
2023 жылғы 31 желтоқсанға қарасты қалдық		235,794,400	544	2,357,944	(108,079,265)	970,240,870	133,013,747	1,233,328,240

2024 жылғы 1 наурызда бекітіліп, қол қойылған

Утембаев А.Н.
Қор Төрағасы

Амирбекова Э.М.
Бас бухгалтер

«Қазақстанның депозиттерге кепілдік беру қоры» АҚ
2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін ақшалай қаражаттардың қозғалысы туралы есеп

Қазақстандық мың теңгемен	Ескер.	2023 ж.	2022 ж.
Операциялық қызметтен ақша ағындары			
Міндетті күнтізбелік жарналар түсімі		41,492,546	31,478,651
Тарату комиссиясынан түсім		4,972,730	10,257,682
Орналасырылған салымдар бойынша сыйақылар түсімі		16,504,408	10,451,798
Амортизацияланатын құн бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздар бойынша алынған сыйақы		87,070,585	84,880,733
Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздар бойынша алынған сыйақы		14,755,160	-
Салымшыларға кепілдік берілген өтемді төлеу үшін агент банктөрге аударым		-	(206,447)
«Кері РЕПО» операциялары бойынша алынған сыйақы		-	26,119
Салымшылар талап етпеген соманы агент-банктен қайтару		-	949,518
БЖЗҚ-дан қайтару		-	480
Салымшыларға кепілдік берілген өтем төлемдері		(49,988)	(835,252)
Өзге алынған операциялық кіріс		8,173	13,026
Қызметкерлердің күтіміне кеткен шығындар		(952,512)	(639,686)
Төленген әкімшілік және өзге де операциялық шығындар		(845,024)	(725,629)
Операциялық қызметтен алынған таза ақша қаражаттары		162,956,078	135,650,993
Инвестициялық қызметтен ақша ағындары			
Амортизацияланған құн бойынша көрініс табатын борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар сатып алу	8	(312,052,461)	(412,611,818)
Амортизацияланған құн бойынша көрініс табатын борыштық бағалы қағаздарды жабу және сатудан түскен түсімдер	8	182,746,983	211,067,000
Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар сатып алу	8	(119,519,332)	-
Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздарды өтеуден және сатудан түсетін түсімдер	8	50,000,000	-
Негізгі құралдарды сатып алу	10	(42,511)	(12,541)
Материалдық емес активтерді сатып алу	10	(59,492)	(12,019)
Инвестициялық қызметтен алынған таза ақша қаражаттары		(198,926,813)	(201,569,378)
Ақша қаражаттары және ақша қаражаттары баламаларына айырбас бағамы өзгерістерінің әсері		804,144	-
Кредиттік шығындарға арналған ақша қаражаттары және ақша қаражаттарының баламаларына арналған резерв	7	(31,966)	-
Ақша қаражаттарының және ақша қаражаттары баламаларының таза жылыстауы		(35,166,591)	(65,918,385)
Жыл басына ақша қаражаттары және ақша қаражаттарының баламалары	7	104,727,079	170,645,464
Жыл соңына ақша қаражаттары және ақша қаражаттарының баламалары	7	69,528,522	104,727,079

2024 жылғы 1 наурызда бекітіліп, қол қойылған

Утембаев А.Н.
Қор Төрағасы

Амирбекова Э.М.
Амирбекова Э.М.
Бас бухгалтер

1 Жалпы ақпарат

«Қазақстанның депозиттерге кепілдік беру қоры» акционерлік қоғамының (бұдан әрі - «Қор») Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес 1999 жылғы 20 желтоқсанда акционерлік қоғамның ұйымдық-құқықтық нысанында құрылған коммерциялық емес ұйым болып табылады.

«Қазақстан Республикасының екінші деңгейдегі банктерінде орналастырылған депозиттерге міндетті кепілдік беру туралы» Қазақстан Республикасының Заңына (бұдан әрі – «Заң») сәйкес Қор қаржы жүйесінің тұрақтылығын қамтамасыз етуге қатысады, оның ішінде депозиттерге міндетті кепілдік беру жүйесінің қатысушы банкі (бұдан әрі – қатысушы-банк) барлық банк операцияларын жүргізу лицензиясынан айырылған жағдайда, тартылған депозиттерді Заңға сәйкес қайтару бойынша міндеттемелерді депозиторларға кепілдік берілген өтемдерді төлеу арқылы банк жүйесіне деген сенімді сақтау.

Қордың негізгі міндеттері:

- қаржы жүйесінің тұрақтылығын қамтамасыз етуге қатысу;
- қатысушы-банк барлық банк операцияларын жүргізуге арналған лицензиясынан айырылған жағдайда кепілдік берілген депозиттер депозиторларының құқықтары мен заңды мүдделерін қорғау.

Қордың негізгі функцияларына мыналар жатады:

- Депозиттерге міндетті кепілдік беру туралы заңның талаптарына сәйкес кепілдік берілген өтемді төлеу;
- Қатысушы-банктердің тізілімін жүргізу, активтерді инвестициялау, арнайы резервті қалыптастыру, қатысушы-банкті консервациялау немесе барлық банк операцияларын жүргізу лицензиясынан айыру кезеңінде тағайындалатын банкті басқару жөніндегі уақытша әкімшіліктің құрамына қатысу;
- тарату комиссиясы Қор алдында ол төлеген (төлейтін) кепілді өтемнің сомасы бойынша берешекті өтеген кезге дейін мәжбүрлеп таратылатын қатысушы-банктің (қызметі мәжбүрлеп тоқтатылатын Қазақстан Республикасының бейрезидент-банкінің филиалы) тарату комиссиясының немесе кредиторлар комитетінің құрамына қатысу;

Қордың 2022 және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы қаржылық активтері Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіне (бұдан әрі – ҚРҰБ) сенімгерлік басқаруға берілді.

Жалғыз акционері ҚРҰБ болып табылады. Байланысты тараптармен жасалатын операциялар туралы ақпарат 24 Ескертпеде берілген.

Заңды мекенжайы және нақты орналасқан жері: Қазақстан Республикасы, А15Р5В5, Алматы қ., Сәтпаев көш., 30/8 үй, 163 т.қ.

2 Қор өз қызметін жүзеге асыратын экономикалық орта

Қазақстан экономикасы 2023 жылы 4.9% өсім көрсетеді. Кәсіпкерлік белсенділіктің кеңеюі тұрақты ішкі сұраныс, инфрақұрылымдық жобаларды жүзеге асыруына және мұнай секторын қалпына келтіруіне байланысты. 2023 жылы ҚРҰБ базалық мөлшерлемені 15.75%-ға дейін төмендетті.

2023 жылы жылдық инфляция 9.8%-ды құрады. Инфляциялық күтулер нақты инфляцияның оң динамикасына қарамастан бұрынғысынша жоғары және жекелеген тауар нарықтарындағы жағдайдың өзгеруіне сезімтал болып отыр.

ҚРҰБ ресми айырбастау бағамы 2023 жылғы 31 желтоқсандағы 1 АҚШ доллары үшін 454.56 теңгемен салыстырғанда осы есепті шығару күніне 1 АҚШ долларына 450.61 теңгені құрады (2022 жылғы 31 желтоқсан: 1 АҚШ доллары үшін 462.65 теңге).

2023 жылдың қыркүйегінде S&P Global Ratings халықаралық рейтингтік агенттігі Қазақстанның егемендік рейтингін «BBB-» деңгейінде растады. Несие рейтингінің болжамы сыртқы және қаржылық тәуекелдердің өсуі нәтижесінде «теріс» деңгейіне дейін төмендетілді. Fitch агенттігі Қазақстанның ұзақ мерзімді рейтингін «BBB» деңгейінде «тұрақты» болжаммен растады.

3 Есептік саясат принциптері

Есептілік беру негіздері

Осы қаржылық есептілік қаржылық құралдарды және пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатын және өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржы құралдарын бастапқы тану кезінде әділ құнды пайдалануды қоспағанда, тарихи құн есебін пайдалана отырып, Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (ХҚЕС) сәйкес әзірленген.

Осы қаржылық есептілікті әзірлеу кезінде пайдаланылған есептік саясат қағидалары төменде берілген. Бұл қағидалар, егер басқаша көрсетілмесе, барлық есеп беру кезеңдерінде дәйекті түрде қолданылды (5 Ескерту).

Осы қаржылық есептілік Қор өз қызметін көз жетерлік болашақта жалғастыратын болады деген жорамалға сүйене отырып әзірленген.

Функционалдық валюта

Қордың қаржылық есептілігіне енгізілген баптар Қордағы қолданылатын бастапқы экономикалық орта валютасымен («функционалдық валютамен») өлшенеді. Қордың функционалдық валютасы және осы қаржылық есептілігін көрсету валютасы қазақстандық теңге (теңге) болып табылады. Барлық мәндер, өзгесі көрсетілмеген болса, бүтін мың теңгемен жалпыланады.

Қаржылық құралдар

Қаржылық құралдар – бағалаудың негізгі тәсілдері

Әділ құн – активті сату үшін алынатын немесе бағалау күніндегі нарық қатысушылары арасындағы реттелген мәміледе міндеттемені аудару үшін төленетін баға. Әділ құнның ең жақсы дәлелі белсенді нарықтағы котировка бағасы болып табылады. Белсенді нарық – бұл актив немесе міндеттеме бойынша операциялар тұрақты негізде бағалау ақпаратын алуға мүмкіндік беретін жеткілікті жиілік пен көлемде жүзеге асырылатын нарық. Белсенді нарықта сатылатын қаржы құралдарының әділ құны жеке актив немесе міндеттеме үшін белгіленген бағаны ұйым иелігіндегі санға көбейту арқылы алынған сома ретінде өлшенеді. Бұл нарықтың қалыпты күнделікті саудасаттық көлемі ұйымның активтері мен міндеттемелерінің сомасын сіңіру үшін жеткіліксіз болса да және жеке мәміледе позицияларды сатуға өтінімдерді орналастыру белгіленген бағаға әсер етуі мүмкін жағдай.

Дисконтталған ақша ағыны үлгісі сияқты бағалау үлгілері, сондай-ақ байланысты емес тараптар арасындағы ұқсас операциялардың деректеріне немесе инвестиция нысанының әділ құнына негізделген моделдер нарықтық баға туралы ақпарат жоқ қаржы құралдарының әділ құнын анықтау үшін пайдаланылады. Әділ құнды бағалау нәтижелері талданады және әділ құн иерархиясының деңгейлеріне келесідей бөлінеді: (i) 1-деңгей белсенді нарықтардағы бірдей активтер немесе міндеттемелер үшін белгіленген (түзетілмеген) бағалар бойынша бағалауды қамтиды, (ii) 2-деңгей бағалауды - тікелей (мысалы, бағалар) немесе жанама (мысалы, бағалардан есептелген) пайдаланылған барлық маңызды бастапқы деректер актив немесе міндеттеме үшін бақыланатын бағалау үлгілері қамтиды, және (iii) 3-деңгейдегі бағалаулар, тек қана бақыланатын нарық деректері бойынша негізделмеген (яғни бағалау үшін бақыланбайтын деректердің айтарлықтай көлемі қажет) бағалаулар (22 Ескертпе).

Мәмілелер бойынша шығындар қаржылық құралды сатып алуға, шығаруға немесе істен шығуына қатысты қосымша шығындар болып табылады. Қосымша шығындар – бұл мәміле жасалмай қалған жағдайда орын алмауы мүмкін шығындар. Мәміле бойынша шығындар агенттерге (соның ішінде сауда агенттері ретінде жұмыс істейтін жұмыскерлер), кеңесшілерге, брокерлерге және дилерлерге төленген төлемақылар мен комиссиялық алымдарды, реттеуші органдар мен қор биржаларына міндетті төлемдерді, сондай-ақ салықтар мен меншікті тапсырғанда алынатын алымдарды ішіне алады. Мәміле бойынша шығындар сыйақыларды немесе борыштық міндеттемелер бойынша дисконттарды, қаржыландыруға кететін шығындарды, ішкі әкімшілік шығыстарды немесе сақтауға кететін шығындарды қамтымайды.

Амортизацияланған құн – бұл қаржылық құралдың бастапқы тану кезіндегі құны, есептелген пайыздарды қоса алғанда, негізгі қарызды өтеу шегерілген және қаржылық активтер үшін күтілетін кредиттік шығындарға резерв шегерілген. Есептелген пайыздар бастапқы тану кезінде кейінге қалдырылған мәміле бойынша шығындардың амортизациясын және тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып, өтеу сомасынан кез келген сыйлықақыны немесе дисконтты қамтиды. Есептелген пайыздық кіріс пен есептелген пайыздық шығыс, соның ішінде есептелген купондық кіріс пен амортизацияланған дисконт немесе сыйлықақы (бар болса, кейінге қалдырылған комиссияны қоса алғанда) бөлек көрсетілмейді, бірақ қаржылық жағдай туралы есептің тиісті баптарының баланстық құнына қосылады.

3 Есептік саясат принциптері (жалғасы)

Тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісі – бұл құралдың теңгерімдік құнына әр кезеңде тұрақты пайыздық мөлшерлемені (тиімді пайыздық мөлшерлемені) қамтамасыз ету мақсатында тиісті кезең ішіндегі пайыздық табысты немесе пайыздық шығынды бөлу әдісі. Тиімді пайыздық мөлшерлеме – бұл қаржылық құралдың күтілетін жарамдылық мерзіміне немесе, тиісті жағдайларда, қаржылық құралдың жалпы теңгерімдік құнына дейінгі қысқарақ мерзімге есептік болашақ ақшалай төлемақыларды немесе түсімдерді (болашақ кредиттік залалдарды қоспағанда) дисконттаудың дәл мөлшерлемесі.

Тиімді пайыздық мөлшерлеме осы құрал үшін көрсетілген құбылмалы мөлшерлеме бойынша кредиттік спредті көрсететін сыйақыны немесе дисконтты қоспағанда, келесі пайызды өзгерту күніне дейін айнымалы мөлшерлемесі бар құралдар бойынша немесе нарықтық мәнге тәуелсіз орнатылатын басқа айнымалы факторлар бойынша ақша ағындарын дисконттау үшін пайдаланылады. Мұндай сыйақылар немесе дисконттар құрал айналысының барлық күтілетін мерзімі бойы амортизацияланады. Келтірілген құн есебі шарт бойынша тараптар төлеген немесе алған, тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігін құрайтын төлемақылар мен сыйақылардың барлығын ішіне алады. Бастапқы тану кезінде кредиттік-құнсыздандырылған (POCI) қаржылық активтермен сатып алынған немесе құрылған болып табылатын активтер үшін тиімді пайыздық мөлшерлеме кредиттік тәуекел ескеріле отырып түзетіледі, яғни келісімшарттық ақша ағындары негізінде емес, бастапқы тану кезінде күтілетін ақша ағындары негізінде есептеледі.

Қаржылық құралдарды бастапқы тану

Пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы құралдары бастапқыда әділ құны бойынша танылады. Барлық басқа қаржы құралдары бастапқыда мәміле бойынша шығындарды қоса алғандағы әділ құны бойынша танылады. Бастапқы тану кезінде әділ құнның ең жақсы дәлелі мәміле бағасы болып табылады. Бастапқы тану кезіндегі кіріс немесе залал әділ құн мен мәміле бағасының арасында айырмашылық болған жағдайда ғана танылады, бұл сол құралдағы басқа ағымдағы нарықтық бақыланатын операциялармен немесе бағалау үлгісі ретінде тек бақыланатын нарықтық деректерді пайдаланатын бағалау үлгісімен дәлелденеді. Бастапқы танудан кейін амортизацияланған құн бойынша өлшенген қаржы активтері және басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық құралдарға инвестициялар үшін күтілетін кредиттік шығындарды бағалау резерві танылады, бұл активті бастапқы танығаннан кейін дереу бухгалтерлік шығынға әкеледі.

Осы нарық үшін заңнамамен немесе әдет-ғұрыппен белгіленген мерзімде жеткізілуі тиіс қаржы активтерін сатып алу және сату («стандартты шарттарда» сатып алу және сату) сауда күні, яғни Қор қаржылық активті сатып алу немесе сату туралы міндеттеме алған күні көрсетіледі. Барлық басқа сатып алу операциялары ұйым қаржы құралына қатысты шарттың тарапы болған кезде танылады.

Қаржылық активтерді жіктеу және кейінгі бағалау: бағалау санаттары

Қор келесі бағалау санаттарын пайдалана отырып, қаржылық активтерді жіктейді: пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатындар, өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша бағаланатындар және амортизацияланған құн бойынша бағаланатындар. Борыштық қаржылық активтерді жіктеу және кейін бағалау мыналарға байланысты: (i) тиісті активтер қоржынын басқаруға арналған Қордың бизнес-моделіне және (ii) актив бойынша ақша ағындары сипаттамаларына.

Қаржылық активтерді жіктеу және кейінгі бағалау: бизнес-модель

Бизнес-модель ақша ағындарын алу мақсатында Қордың активтерді басқару үшін пайдаланатын тәсілін көрсетеді: Қор мақсаты (i) активтерден шартпен қарастырылған ақша ағындарын алуға ғана («шартпен қарастырылған ақша ағындарын алу үшін активтерді ұстап қалу»), немесе (ii) шартпен қарастырылған ақша ағындарын да, активтерді сату нәтижесінде пайда болатын ақша ағындарын да алу («шартпен қарастырылған ақша ағындарын алу үшін активтерді ұстап қалу»), немесе, егер (i) тармағы да, (ii) тармағы да қолдануға келмейтін болса, қаржылық активтер «өзге» бизнес-моделдер санатына жатады және пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланады.

Бизнес-модель Қордың бағалау өткізілетін күні қолда бар қоржынға белгіленген мақсатқа қол жеткізу үшін жүзеге асыруға ниетті қызметінің барлық тиісті дәлелдерінің негізінде активтер тобы үшін (қоржын деңгейінде) анықталады. Бизнес-модельді анықтағанда ескерілетін факторлар ішіне алатын 4 Ескертпеде өзінің қаржылық активтері үшін бизнес-моделдерді анықтағанда пайдаланылған өте маңызды пайымдамалар келтіріледі.

3 Есептік саясат принциптері (жалғасы)

Қаржылық активтерді жіктеу және кейінгі бағалау: ақша ағындары сипаттамалары

Егер бизнес-модель шартпен қарастырылған ақша ағындарын алу үшін немесе шартпен қарастырылған ақша ағындарын алу және сату үшін активтерді ұстап қалуды көздейтін болса, Қор ақша ағындарының қаншалықты борыштың негізгі сомасы мен пайыздар есебіне төленетін төлемдер болып табылатындығын бағалайды («борыштың негізгі сомасы мен пайыздар есебіне ғана төленетін төлемдерге жүргізілетін тест» немесе «SPPI-тест»). Кіріктірілген туынды құралдары бар қаржылық активтер олар бойынша ақша ағындарының борыштың негізгі сомасы мен пайыздар есебіне ғана төлене ме? Міне, осы жағын анықтау үшін жиынтықталып қарастырылады. Осы бағалауды өткізгенде Қор шартпен қарастырылған ақша ағындарының базалық кредиттік шарт талаптарына сәйкес келетінін-келмейтінін қарастырады, яғни пайыздар кредиттік тәуекелге, ақшаның уақытша құнына, базалық кредиттік шарттың басқа тәуекелдеріне қатысты өтем мен пайда айырмасын ғана қамтиды.

Егер шарт талаптары базалық кредиттік шарт талаптарына сәйкес келмейтін тәуекелге немесе құбылмалылыққа ұшырағыштықты қарастыратын болса, сәйкес қаржылық актив пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша жіктеліп, бағаланады. Борыштың негізгі сомасы мен пайыздар есебіне ғана төленетін төлемдерге жүргізілетін тест активті бастапқы танығанда жүргізіледі және кейінгі қайта бағалау жүргізілмейді.

Қаржылық активтерді қайта жіктеу

Қаржылық құралдар тұтас осы қоржынды басқарудың бизнес-моделі өзгерген жағдайда ғана қайта жіктеледі. Қайта жіктеу бизнес-модель өзгергеннен кейін бірінші есепті кезең басынан перспективті түрде жүргізіледі.

Қаржылық активтердің құнсыздануы: күтілетін кредиттік залалдарға бағалау резерві

Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын борыштық құралдар күтілетін кредиттік залалдарға бағалау резервін шегерумен қаржылық жағдай туралы есепте бейнеленеді. Күтілетін кредиттік залалдарға бағалау резерві ескерілмей, өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық құралдардың амортизацияланған құнындағы өзгерістер пайда немесе залал құрамында көрініс табады. Теңгерімдік құндағы басқа өзгерістер өзге жиынтық кіріс құрамында «өзге жиынтық кіріс арқылы бағаланатын борыштық құралдардан шығысты шегергендегі табыс» бабында көрініс табады.

Қор бастапқы тану сәтінен бастап кредиттік сапа өзгерістерінің негізінде құнсыздануды есепке алудың «үшкезеңдік» моделін қолданады. Бастапқы танығанда құнсызданған болып табылмайтын қаржылық құрал 1-кезеңге жататын деп жіктеледі. 1-кезеңнің фазалық активтері үшін күтілетін кредиттік залал келесі 12 ай ішінде немесе егер ол 12 ай өткенге дейін («12-айлық күтілетін кредиттік залалдар») басталатын болса, шартқа сәйкес өтеу күніне дейін орын алуы мүмкін дефолттар нәтижесінде пайда болатын бүкіл мерзімге күтілетін кредиттік залалдар бөлігіне тең сомамен бағаланады. Егер Қор бастапқы тану сәтінен кейін кредиттік тәуекелдің айтарлықтай артқанын анықтаса, актив 2-кезеңге аударылады, ал осы актив бойынша күтілетін кредиттік залалдар бүкіл мерзімге, яғни шартқа сәйкес өтеу күніне дейін, бірақ егер көзделген болса, күтілетін алдыңғы төлемді ескерумен («бүкіл мерзімге күтілетін кредиттік залалдар») күтілетін кредиттік залалдар негізінде бағаланады. Кредиттік тәуекелдің айтарлықтай артқанын анықтау тәртібінің сипаттамасы 20 Ескертпеде келтіріледі. Егер Қор қаржылық активті құнсызданған деп анықтаса, актив 3-кезеңге аударылады және ол бойынша күтілетін кредиттік залалдар бүкіл мерзімге күтілетін кредиттік залалдар ретінде бағаланады. Құнсызданған активтер мен дефолтты анықтауға қатысты түсіндірмелер 20 Ескертпеде берілген. Сатып алынған немесе құрылған кредиттік-құнсызданған қаржылық активтер үшін күтілетін кредиттік залалдар әрдайым бүкіл мерзімге күтілетін кредиттік залалдар ретінде бағаланады. 20 Ескертпеде бастапқы деректер, жорамалдар және күтілетін кредиттік залалдарды бағалағанда пайдаланылатын есептеу әдістері туралы ақпарат, соның ішінде болжамды ақпаратты күтілетін кредиттік залалдар моделіне қосу тәсілінің түсіндірмесі келтіріледі.

Қаржылық активтерді есептен шығару

Қаржылық активтер Қор оларды өндіріп алу бойынша барлық тәжірибелік мүмкіндіктерін тауысып, осындай активтердің орнын толтыруға қатысты болжалдардың негізсіздігі туралы байламға келгенде тұтастай немесе ішінара есептен шығарылады. Есептен шығару тануды тоқтату болып табылады. Қорда өндіріп алуға қатысты негізді болжалдары болмаса да, Қор шарт бойынша берешек сомаларын өндіріп алуға тырысып жатқанда Қор мәжбүрлеп өндіріп алу бойынша шаралар әлі қолданылып жатқан қаржылық активтерді есептен шығара алады.

Қаржылық активтерді тануды тоқтату

Қор қаржылық активтерді тануды келесі жағдайларда тоқтатады: (а) осы активтер өтелгенде немесе осы активтермен байланысты ақша ағындарына құқықтардың жарамдылық мерзімі өтіп кеткенде, немесе (б) Қор қаржылық активтерден ақша ағындарына құқықтарды табыстағанда немесе табыстау туралы келісім жасасқанда, және бұл ретте (i) осы активтерді иеленумен байланысты барлық дерлік тәуекелдер мен сыйақыларды табыстағанда, немесе (ii) осы активтерді иеленумен байланысты барлық дерлік тәуекелдер мен сыйақыларды әрі табыстамаған, әрі сақтамаған, бірақ осы активтерге қатысты бақылау құқығынан айырылып қалғанда. Егер контрагентте активті байланысты емес үшінші тарапқа сатуға шектеулер енгізбестен толық сатуға іс жүзінде мүмкіндігі болмаса, бақылау сақталады.

3 Есептік саясат принциптері (жалғасы)

Қаржылық активтерді тануды тоқтату (жалғасы)

Қаржылық активті тануды толық тоқтатқанда активтің теңгерімдік құны мен алынған және алынуға тиіс сыйақы сомасы арасындағы айырма, сондай-ақ өзге жиынтық кірісте танылған және капиталда жинақталған жиынтық пайда немесе залал пайда немесе залалға жатқызылады.

Қаржылық міндеттемелерді бағалау санаттары

Қаржылық міндеттемелер мыналарды, атап айтқанда, (i) пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржылық міндеттемелерді: бұл жіктелім туынды қаржылық құралдарға, саудаға арналған қаржылық міндеттемелерге (мысалға, бағалы қағаздар бойынша қысқа жайғасымдар), бизнесті біріктіргенде сатып алушы мойындайтын шартты өтемге және бастапқы тану кезінде сондай ретінде анықталған басқа қаржылық міндеттемелерге қолданылады; және (ii) кепілдік шарттары мен кредиттерді беру жөніндегі міндеттемелерді қоспағанда, нәтижесінде амортизацияланған құны бойынша бағаланатын міндеттемелер ретінде жіктеледі.

Қаржылық міндеттемелерді тануды тоқтату

Қаржылық міндеттемелерді тану олар өтелген жағдайда (яғни шартта көрсетілген міндеттеме орындалғанда немесе тоқтатылғанда, немесе оны орындау мерзімі өткенде) тоқтатылады.

Бастапқы кредиторлары арасындағы шарттары айтарлықтай ерекшеленетін борыштық құралдарды алмасу, сондай-ақ бар қаржылық міндеттемелер шарттарындағы елеулі түрлендірулер бастапқы қаржылық міндеттеменің өтелуі және жаңа қаржылық міндеттеменің танылуы ретінде есепке алынады. Шарттар, егер жаңа шарттарға сәйкес дисконтталған келтірілген ақша ағындары құны, соның ішінде бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме пайдаланыла отырып дисконтталған алынған сыйақыларды шегергендегі барлық төленген сыйақылар бастапқы қаржылық міндеттеме бойынша қалған ақша ағындарының дисконтталған келтірілген құнынан кем дегенде 10%-ға ерекшеленеді. Егер борыштық құралдарды алмасу немесе шарттарды түрлендіру өтеу ретінде есепке алынатын болса, барлық шығындар немесе төленген сыйақылар өтеуден болған пайда немесе залал құрамында танылады. Егер алмасу немесе түрлендіру өтеу ретінде есепке алынбайтын болса, барлық шығындар немесе төленген сыйақылар міндеттемелердің теңгерімдік құнын түзету ретінде көрініс табады және түрлендірілген міндеттеменің қалған жарамдылық мерзімі бойы амортизацияланады.

Қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелерді өзара есепке алу

Қаржылық актив және қаржылық міндеттеме есепке алынады, әрі қаржылық жағдай туралы есепте, егер Қорда теңгерімде танылған сомаларды есепке алуды жүзеге асыруға бекітілген құқығы бар және ол не сальдоланған сома бойынша есепке алуды жүргізуге, не активті жүзеге асырып, бір уақытта міндеттемені орындауға ниеттенсе ғана, сальдоланған сома көрініс табады. Бухгалтерлік есеп стандартымен немесе тиісті түсініктемемен талап етілетін немесе рұқсат етілетін жағдайларды қоспағанда, табыс пен шығыс пайда немесе залал және өзге жиынтық кіріс туралы есепте өзара есепке алынбайды, бұл ретте мұндай жағдайлар Қордың есептік саясатында жеке ашып көрсетіледі.

Қаржылық құралдар – қаржылық жағдай туралы есеп бөлігінде

Ақша қаражаттары және ақша қаражаттарының баламалары – қаржылық жағдай туралы есепте амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын туынды емес қаржылық активтер. Ақша қаражаттары және ақша қаражаттарының баламалары қолма-қол ақшаның белгілі бір сомасына оңай айырбасталатын және құнның болмашы өзгерісіне ұшырағыш баптар болып табылады. Ақша қаражаттары және оның баламалары Қордың банк шоттарындағы қаражат және депозиттерге орналастырылған қаражат болып табылады. Ақша қаражаттары және оның баламалары ҚРҰБ Операциялық есеп департаменті (ОЕД) ағымдағы шоттарындағы, ҚРҰБ, «Қазпошта» АҚ, «Банк ЦентКредит» АҚ және «Қазақстан Халық Банкі» АҚ жинақтаушы, депозиттік, инвестициялық және басқа шоттарындағы меншікті ақша қалдықтарын өз ішіне алады.

Борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар

Бизнес-модель және ақша ағындары сипаттамалары негізінде Қор борыштық бағалы қағаздары инвестицияларды амортизацияланған құн бойынша, өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша немесе пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағалау санаттарына жатқызады. Борыштық бағалы қағаздар, егер олар шартпен көзделген ақша ағындарын алу үшін ұстап қалынатын болса, амортизацияланған құн бойынша көрсетіледі, осы ақша ағындары борыштың негізгі сомасы мен пайыздар есебіне төлемдер ғана және есептік сәйкессіздікті айтарлықтай төмендету үшін ерікті негізде пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатындар ретінде анықталмаған.

3 Есептік саясат принциптері (жалғасы)

Борыштық бағалы қағаздар, егер олар шартпен көзделген ақша ағындарын алу және сату үшін ұстап алынатын болса, өзге жиынтық табыс арқылы әділ құны бойынша көрсетіледі, олар борыштың негізгі сомасы мен пайыздар есебіне төленетін төлемдер болып табылады және олар пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатындар ретінде анықталмаған. Осы активтер бойынша пайыздық табыс тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісінің негізінде есептеледі және пайда не залал құрамында танылады. Күтілетін кредиттік залал моделі негізінде анықталған құнсыздануға арналған бағалау резерві бір жылға пайда не залал құрамында көрініс табады. Теңгерімдік құнның басқа барлық өзгерістері өзге жиынтық кіріс құрамында көрініс табады. Борыштық бағалы қағазды тану тоқтатылғанда бұрын өзге жиынтық кіріс құрамында танылған жиынтық пайда немесе залал өзге жиынтық кірістан пайда не залал құрамына қайта жіктеледі.

Борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар, егер амортизацияланған құн бойынша немесе өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша көрсету үшін өлшемшарттарға сәйкес келмейтін болса, пайда не залал арқылы әділ құны бойынша көрініс табады. Қор борыштық бағалы қағаздарға инвестицияларды, егер осы мүмкіндікті пайдалану әртүрлі есепке алу әдістерін пайдалана отырып, танылатын немесе бағаланатын қаржылық активтер мен міндеттемелер арасындағы есептік сәйкессіздікті айтарлықтай төмендететін болса, бастапқы тану кезінде пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатындар санатына сөзсіз жатқыза алады.

Дебиторлық берешек белсенді нарықта бағасы белгіленбейтін бекітілген немесе белгілі бір төлемдері бар туынды емес қаржылық активтер болып табылады. Бастапқы бағалағаннан кейін дебиторлық берешек құнсыздануға арналған резервті шегерумен тиімді пайыздық мөлшерлемені пайдалана отырып, амортизацияланған құн бойынша есепке алынады.

Жеке тұлғалардың депозиттеріне міндетті кепілдік беру жүйесінің қатысушы-банктерінің міндетті күнтізбелік жарналары бойынша дебиторлық берешек өткен тоқсанға қатысушы-банктердің тиісті жарналарының сомасы есептеуге негіз болатын дербес жүргізілген тоқсан сайынғы есептік бағалаулар мөлшерінде Қор тарабынан алғаш танылады.

Заң ережелеріне сәйкес қатысушы-банктің жарналарды төлеу мөлшері мен тәртібін Қордың Директорлар кеңесі айқындайды. Қор Директорлар кеңесінің 2021 жылғы 9 шілдедегі № 18 шешімімен бекітілген Міндетті күнтізбелік, қосымша және кезектен тыс жарналардың мөлшері мен төлеу тәртібін айқындау қағидаларының (бұдан әрі – № 18 Қағида) ережелеріне сәйкес, қатысушы-банк есепті тоқсаннан кейінгі айдың он бесіне дейін Қорға міндетті күнтізбелік жарналарды төлеуге міндеттенеді.

Жарналардың мөлшері есепті тоқсаннан кейінгі айдың бірінші күніндегі жағдай бойынша қатысушы-банктің барлық кепілдік берілетін депозиттерінің жалпы сомасына міндетті күнтізбелік жарна мөлшерлемесін қолдану жолымен анықталады.

Сату және кері сатып алу шарттары бойынша мәмілелер, бағалы қағаздар қарызы

Өз қызметін жүзеге асыру барысында Қор қаржылық активтерді сату және кері сатып алу туралы келісімдерді (бұдан әрі – «репо шарттары»), сондай-ақ сатып алу және кері сату туралы келісімдерді (бұдан әрі – «Кері репо шарттары») жасасады. Репо және кері репо операцияларын Қор өтімділікті басқару құралдарының бірі ретінде пайдаланады.

Репо келісімдері – қаржы активтерін басқа тарапқа ақшалай қаражатқа немесе басқа сыйақыға айырбастау, алынған сыйақыға баламалы сомаға болашақта қаржы активтерін қайта сатып алу туралы бір мезгілде міндеттемемен және есептелген пайызбен беру туралы келісімдер. Репо операциялары қаржыландыру операциялары ретінде есепке алынады. Репо келісімдері бойынша сатылған қаржы активтері қаржылық есептілікте танылуы жалғасуда, ал мұндай шарттар бойынша алынған қаражат активтер кепілімен алынған депозит ретінде танылады.

Кері репо келісімдері бойынша сатып алынған активтер банктерден және/немесе несиелер мен клиенттерге берілген аванстардан алынатын ақша қаражаттары мен олардың баламаларында көрсетіледі. Сату бағасы мен кері сатып алу бағасы арасындағы айырмашылық пайыздар ретінде қарастырылады және тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып, репо келісімдерінің қолданылу мерзімі ішінде есептеледі.

Қор бағалы қағаздарды қайта сатып алу және бағалы қағаздарды несиелендіру мәмілелерін жасайды, олар үшін нарықтың қалыпты тәжірибесіне сәйкес кепілді алады немесе береді.

3 Есептік саясат принциптері (жалғасы)

Контрагенттерге бағалы қағаздарды табыстау меншік құқығымен байланысты тәуекелдер мен тиімділіктер де табысталатын жағдайда ғана қаржылық жағдай туралы есепте көрініс табады.

Кепілдік берілген өтемді төлеу бойынша салымшылар алдындағы міндеттемелер – мәжбүрлеп таратылатын банктердің немесе барлық банктік операцияларды жүргізуге арналған лицензиясынан айырылған, депозиттерге кепілдік беру жүйесіне қатысушы-банктердің салымшыларына кепілдік берілген өтемді төлеу жөніндегі Қор міндеттемелері.

Қор қатысушы-банк депозиторларына кепілдік берілген өтемдерді төлеу бойынша міндеттемелерді қатысушы-банктің барлық банктік операцияларды жүргізуге арналған лицензиясынан айырылған күннен бастап қабылдайды.

Қатысушы-банк барлық банктік операцияларды жүргізу лицензиясынан айырылған жағдайда Қор арнайы резервтің жеткілікті немесе дефицит көлемін анықтайды. Арнайы резерв тапшылығы арнайы резерв мөлшері мен Қордың кепілдік берілген өтемді төлеу бойынша депозиторлар алдындағы міндеттемелері арасындағы айырма ретінде айқындалады. Арнайы резерв жеткіліксіз болған жағдайда Қор тапшылықты қатысушы-банктердің қосымша жарналары есебінен жабады. Қатысушы-банктердің қосымша жарналарының есебі олардың міндетті күнтізбелік жарналарының есебіне ұқсас жүргізіледі. Арнайы резерв жетіспеген және тапшылықты қосымша-жарналар есебінен жабу мүмкін болмаған жағдайда Қор ҚРҰБ-тен жетіспейтін ақша сомасына қарыз алу есебінен міндеттемелерді өтейді.

Кепілді өтемді төлеу арнайы резерв портфелінің активтері есебінен Қор және бір немесе бірнеше банк-агенттер арқылы жүзеге асырылады. Бұл ретте банк-агентке кепілді өтем сомасын және салымшыларға кепілді өтемді төлеу рәсімдерін жүзеге асыруға байланысты шығыстарды аударудың талаптары мен тәртібі Қормен жасалған кепілді өтемді төлеу туралы шартта айқындалады.

2021 жылғы 1 мамырдан бастап, кепілді өтемді төлеу мерзімі төлем басталған күннен бастап бір жыл болып белгіленді, кейіннен талап етілмеген сомаларды «Бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қоры» АҚ (бұдан әрі –БЖЗҚ) салымшылардың зейнетақы шоттарына ерікті зейнетақы жарналары ретінде аударылады. Заңға сәйкес, төлеу мерзімін дәлелді себептермен өткізіп алған салымшыларға кепілдік өтемақы төлеу жағдайларын қоспағанда (тізбе Заңмен белгіленген), Қордың салымшыларға кепілді өтемді төлеу жөніндегі міндеттемелері кепілді өтемді төлеу басталған күннен бастап бір жыл өткен соң және (немесе) депозиттердің талап етілмеген сомасы БЖЗҚ-на аударылғаннан кейін тоқтатылады.

Кепілдік берілген өтем

Кепілді өтем – Заңға сәйкес Қордың кепілдік берілген депозит бойынша салымшыға төлеуге жататын ақша сомасы. Заңға сәйкес, салымшы (-лар) банк шоттарында орналасқан және банк шотында және (немесе) куәландырылған кепілдік берілген депозит(тер) бойынша ақша қалдығы сомасында кепілді өтем төлемін, қатысушы-банктің барлық банктік операцияларын жүргізуге лицензиясынан айырылу күніне есептелген осындай депозиттер бойынша сыйақы сомасын қоса алғанда, депозиттің әрбір түрі үшін белгіленген кепілді өтемнің ең жоғары мөлшері шегінде алады:

- 20 миллион теңгеден аспайтын ұлттық валютадағы жинақ салымдары (депозиттері) бойынша;
- 10 миллион теңгеден аспайтын ұлттық валютадағы басқа депозиттер бойынша;
- 5 миллион теңгеден аспайтын шетел валютасындағы депозиттер бойынша.

Депозитордың қатысушы-банкте, түрі және валютасы бойынша алуан, бірнеше кепілдік берілген депозиттері бар болған жағдайда, Қор олар бойынша 20 миллион теңгеден аспайтын кепілді өтемнің жиынтық сомасын төлейді.

3 Есептік саясат принциптері (жалғасы)

Қор, қатысушы-банк барлық банк операцияларын жүргізу лицензиясынан айырылған жағдайда салымшыларға кепілді өтемді төлеу бойынша өз міндеттемелеріне күтілетін кредиттік залалдарды (Expected Credit Losses - ECL), Резервтерді есептеу әдістемесіне сәйкес, олардың дефолтқа ұшырау ықтималдығын және банкті мәжбүрлеп тарату үрдісінде қалпына келтіруге жатпайтын қаражат үлесін есепке ала отырып есептейді. Банктің дефолт ықтималдығы тәуекелдерді жіктеу тобына байланысты анықталады, бұл өз кезегінде банктің тәуекелге ұшырау дәрежесін көрсетеді. Тәуекелдерді жіктеу тобы капиталдың жеткіліктілігін, активтердің сапасын, табыстылығын және өтімділігін талдау негізінде анықталады. Банктерді тарату процесінде өндіріп алуға жатпайтын қаражат үлесі салымшыларға кепілді өтемді төлеу және банктерді мәжбүрлеп тарату процесінде төленген қаражатты қайтару туралы тарихи деректер негізінде айқындалады.

Негізгі құралдар

Негізгі құралдар түскен сәтінде негізгі құралдарды сатып алу бойынша барлық нақты жүргізілген қажетті шығындарды қамтитын өзіндік құн бойынша қаржылық есептілікте көрініс табады. Кейін негізгі құралдар нақты шығындар бойынша есепке алу моделіне сәйкес есепке алынады.

Қайта бағалау үлгісін қолданғанда негізгі құралдар жинақталған тозу мен құнсызданудан болған залалдар шегерілген қайта бағалау күніндегі әділ құны бойынша көрсетіледі. Пайдалы қызмет ету мерзімі мен амортизациялау әдістері әрбір есепті жылдың соңында қаралады және қажет болған жағдайда түзетіледі.

	<u>Тиімді пайдалану мерзімі (жыл саны)</u>
Кеңселік және компьютерлік жабдық	5-6 жыл
Өзгелер	7-10 жыл

Негізгі құралдарға кейінгі шығындар активтің теңгерімдік құнына қосылады немесе осы активпен байланысты болашақ экономикалық тиімділіктерді Қор тарапынан алыну және осы актив құнының сенімді бағалану ықтималдығы болған жағдайда ғана жеке актив ретінде танылады. Жөндеу және техникалық қызмет көрсету бойынша барлық басқа шығындар қай есепті кезеңде жүргізілген болса, сол кезең ішіндегі пайда мен залалда көрініс табады.

Негізгі құралдарды есептен шығару істен шыққанда немесе болашақта осы активті пайдаланудан немесе оның істен шығуынан экономикалық тиімділік алу күтілмейтін жағдайда жүзеге асады. Активті есептен шығару нәтижесінде пайда болатын пайда немесе залал (істен шығудан таза түсім мен активтің теңгерімдік құны арасындағы айырма ретінде есептелген) актив істен шыққан есепті кезеңге пайда мен залал және өзге жиынтық кіріс туралы есепке қосылады.

Пайдалануға дайын негізгі құралдар амортизациясы негізгі құралдар пайдалануға дайын атанатын айдан кейінгі айдан басталады. Негізгі құралдар амортизациясын есептегенде түзусызықтық (біркелкі) әдіс қолданылады. Қордың ішкі құжаттарына сәйкес амортизацияны есептеу әдістері мен нормаларын, сондай-ақ негізгі құралдардың жекелеген объектісін пайдаланудың пайдалы және нормативтік мерзімдері қайта қаралған жағдайда негізгі құралдардың жекелеген объектісінің жаңа амортизациясын есептеу тиісті қайта қарау жүргізілген айдан кейінгі айдан басталады. Амортизация тиімді пайдаланудың күтілетін мерзімі бойы тарату құнын біркелкі шегерумен негізгі құралдардың нақты немесе бағалау құнын есептен шығару үшін есептеледі (жер телімдері мен аяқталмаған құрылыс объектілерін қоспағанда). Тиімді пайдаланудың күтілетін мерзімдері, теңгерімдік құн және амортизацияны есептеу әдісі әр есепті кезең аяғында талдаудан өткізіледі, бұл ретте бағалаулардағы барлық өзгерістер салыстырма көрсеткіштерді қайта қараусыз есептілікте көрініс табады.

Материалдық емес активтер

Жеке мәмілелер шеңберінде сатып алынған пайдалану мерзімдері соңғы материалдық емес активтер жинақталған амортизацияны және құнсызданудан жинақталған залалды шегерумен сатып алу құны бойынша есепке алынады. Амортизация материалдық емес активтерді тиімді пайдалану мерзімі бойы біркелкі есептеледі. Тиімді пайдаланудың күтілетін мерзімдері және амортизацияны есептеу әдісі әр есепті кезең аяғында талданады, бұл ретте бағалаулардағы өзгерістердің барлығы салыстырма көрсеткіштерді қайта қараусыз есептілікте көрініс табады. Жеке мәмілелер шеңберінде сатып алынған пайдалану мерзімдері белгісіз материалдық емес активтер құнсызданудан жинақталған залалды шегерумен нақты сатып алу шығындары бойынша есепке алынады.

Амортизация 3-10 жылды құрайтын объектілердің пайдалы қызметінің бағалау мерзімі бойы құнды есептен шығарудың түзусызықтық әдісі негізінде есептеледі.

Материалдық емес актив істен шыққанда немесе оны пайдаланудан немесе істен шығуынан болашақ экономикалық тиімділіктердің түсуі күтілмейтін кезде есептен шығарылады. Істен шығудан таза түсім мен активтің теңгерімдік құны арасындағы айырма болып табылатын материалдық емес активті есептен шығарудан табыс немесе залал активті есептен шығару сәтінде пайдаға немесе залалға қосылады.

Салықтандыру

Табыс салығы ағымдағы және кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығының қосындысы болып табылады. Қор «Салықтар және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы» Қазақстан Республикасының Кодексіне (бұдан әрі – Салық кодексі) сәйкес салық есебін жүргізеді.

Салық кодексінің 241-бабы 1-тармағы 20)-тармақшасының негізінде корпоративтік табыс салығын есептегенде жиынтық жылдық табыстан «арнайы резерв активтерін орналастыру нәтижесінде, сондай-ақ Заңға сәйкес қосылу шарты бойынша міндеттемелерді орындамағаны немесе тиісінше орындамағаны үшін екінші деңгейлі банктерге қолданылатын тұрақсыздық айыбы түрінде алынған жеке тұлғалардың депозиттеріне міндетті кепілдік беруді жүзеге асыратын ұйымның табысы» алынып тасталуы тиіс. Осы тармақша ережесі аталмыш табыс Қордың арнайы резервін арттыруға бағытталған жағдайда қолданылады.

Осыған байланысты Қор Заңның 7-бабы 2-тармағы 7)-тармақшасына сәйкес меншікті активтер мен арнайы резерв активтері бойынша бухгалтерлік есеп бөлек жүргізеді.

3 Есептік саясат принциптері (жалғасы)

Салықтық тәуекелдерді бағалағанда Қор басшылығы қарсы бола алмайтын немесе егер қосымша салықтарды мемлекеттік табыс органдары есептейтін болса, ойдағыдай шағым түсіре аламын деп есептемейтін Қазақстан Республикасының салық заңнамасын сақтамаудың белгілі салаларын ықтимал міндеттемелер ретінде қарастырады. Мұндай анықтама елеулі пайымдамалар шығаруды талап етеді және салық заңнамасындағы өзгерістер, өз шешімін күтуші салық істерін қарау нәтижелерін анықтау және мемлекеттік табыс органдарының сәйкестікке тексеру бойынша қорытындылары нәтижесінде өзгеруі мүмкін.

Ағымдағы корпоративтік табыс салығы

Ағымдағы корпоративтік табыс салығы шығындарының сомасы бір жылға салық салынатын пайда мөлшері ескеріле отырып анықталады. Салық салынатын табыс пайда мен залал және өзге жиынтық кіріс туралы есепте көрініс тапқан таза пайдадан ерекшеленеді, себебі салық салынуға немесе басқа жылдарға салық салу мақсаттары үшін шегеруге жататын табысты немесе шығынды қамтымайды, сондай-ақ салық салынбайтын және шегерілмейтін баптарды да қамтымайды. Ағымдағы табыс салығы бойынша Қор шығынын есептеу есепті кезең бойы қолданыстағы салық мөлшерлемелерін пайдаланумен жүзеге асырылады.

Кейінге қалдырылған корпоративтік салығы

Кейінге қалдырылған салық қаржылық есептілік мақсатында активтер мен міндеттемелердің салық салынатын базасы мен олардың теңгерімдік құны арасындағы барлық уақытша айырмашылықтар бойынша есеп беру күні танылады. Кейінге қалдырылған салықтық міндеттеме барлық салық салынатын уақытша айырмашылықтар бойынша танылады. Кейінге қалдырылған салықтық активтер барлық шегерілетін уақытша айырмашылықтар ескеріле отырып, осы уақытша айырмашылықтарды пайдалану үшін болашақта салық салынатын теңгерімдік пайданың болу ықтималдығы жоғары болған жағдайда көрініс табады. Салықтық активтер мен міндеттемелер, егер уақытша айырмашылықтар салық салынатын пайдаға да, бухгалтерлік пайдаға да әсер етпейтін мәмілелер (бизнесті біріктіру жөніндегі мәмілелерден басқа) шеңберінде активтер мен міндеттемелерді бастапқы тану салдарынан туындайтын болса, қаржылық есептілікте көрініс таппайды. Кейінге қалдырылған салықтық активтердің теңгерімдік құны әр есепті кезең соңында қайта қаралады және осы активтерді толық не ішінара пайдалануға жеткілікті болашақта салық салынатын пайданың болу ықтималдығы бұдан әрі жоғары болмайтын болса, төмендейді. Кейінге қалдырылған салықтық активтер мен корпоративтік табыс салығы бойынша міндеттемелер заңнамамен есеп беру күні бекітілген немесе іс жүзінде бекітілген және, тұспалданғандай, салықтық активті жүзеге асыру немесе міндеттемені жабу кезеңінде әрекет ететін салық салу мөлшерлемелерін (сондай-ақ салық заңнамасы ережелерін) пайдалана отырып, есептеледі.

Бір жылға ағымдағы және кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы

Ағымдағы салық пен кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы, олар өзге жиынтық кіріс немесе меншікті капитал құрамында тікелей көрсетілетін баптарға жататын жағдайларды қоспағанда, пайда немесе залалда танылады. Бұл жағдайда ағымдағы және кейінге қалдырылған салықтар өзге жиынтық кірісте де немесе сәйкесінше тікелей капиталда да танылады.

Операциялық салықтар.

Қор өз қызметін жүзеге асыратын Қазақстан Республикасында Қор қызметіне қатысты қолданылатын әртүрлі салықтарды есептеу және төлеу бойынша талаптар бар. Бұл салықтар өзге операциялық шығын құрамында пайда мен залал және өзге жиынтық кіріс туралы есепте көрініс табады.

Жарғылық капитал

Жарғылық капиталда жарналар бастапқы құны бойынша көрініс табады.

Резервтік капитал

Қор Жарғысына сәйкес резервтік капитал Қор Акционерінің шешімімен анықталған тәртіпте оның жарғылық капиталынан кемінде 1 (бір) пайыз мөлшерінде қалыптасады, таза табыс есебінен толтырылады және Қор қызметімен байланысты залалдарды жабуға ғана арналған. Резервтік капитал бөлінбейді.

3 Есептік саясат принциптері (жалғасы)

Кепілді өтемді төлеуге арналған арнайы резерв

Заңның нормаларына сәйкес қатысушы-банк салымшыларының мүдделерін қорғау жөніндегі заңнамада көзделген қызметті жүзеге асыру мақсатында Қор:

- (1) Қордың жарғылық капиталының 70% шегінде шығыстары
- (2) қатысушы-банктердің жарналары
- (3) қосылу шарты бойынша міндеттемелерді орындамағаны немесе тиісінше орындамағаны үшін қатысушы-банктерге қолданылатын тұрақсыздық төлемдері
- (4) мәжбүрлеп таратылатын қатысушы-банктің Қормен төленген (төленетін) кепілді өтемнің сомалары жөніндегі талаптарын қанағаттандыру тәртібімен алынған ақша
- (5) Қордың арнайы резервінің активтерін орналастырудан түскен кіріс
- (6) Қор жарғысында көзделген тәртіппен оның шығыстар мен аударымдар сомасына азайтылған меншікті активтерін орналастырудан түскен кіріс
- (7) уәкілетті органның қатысушы-банкті барлық банк операцияларын жүргізуге арналған лицензиясынан айырылуы туралы шешімінің күші жойылған жағдайда одан алынған, Қор төлеген кепілдік берілген өтем сомасы мөлшеріндегі ақша
- (8) кепілді өтемнің талап етілмеген сомасы Қазақстан Республикасының әлеуметтік кодексінде көзделген тәртіппен депозитордың атына ашылған, ерікті зейнетақы жарналарын есепке алуға арналған жеке зейнетақы шотынан қайтарылған жағдайда, осы Заңның 21-1-бабының 5-тармағына сәйкес БЖЗҚ-дан алынған ақша шегінде және есебінен арнайы резерв қалыптастырады.

Заңның 21-1-бабының 5-тармағына сәйкес арнайы резерв: кепілді өтемді төлеуге; банк мүлкінің мөлшері мен басқа банкке (банктерге) берілетін кепілдік берілетін депозиттер бойынша міндеттемелердің мөлшері арасындағы айырманың орнын толтыру; Қормен жасалған кепілді өтемді төлеу туралы келісімде айқындалған шарттарда және тәртіппен депозиторларға кепілді өтемді төлеу жөніндегі рәсімдерді орындауға байланысты шығыстарды банк-агентке өтеу; кепілдік өтемнің талап етілмеген сомасының жетіспейтін бөлігін толтыру үшін пайдаланылуы мүмкін.

Заңның нормаларына сәйкес Қордың арнайы резервінің нысаналы мөлшері қатысушы-банктердегі барлық кепілдік берілген депозиттер сомасының 5%-нан кем болмайды.

Зейнетақы төлемдері және төлемдер бойынша өзге міндеттемелер

Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарына сәйкес, зейнетақы жарналары қызметкерлердің табысынан 10% мөлшерінде есептеледі және БЖЗҚ-ға аударылады. Зейнеткерлікке шыққанда барлық зейнетақы төлемдерін осы зейнетақы қоры жүзеге асырады. Қордың Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген зейнетақы жүйесіне қатысуды қоспағанда, қосымша зейнетақы схемалары жоқ. Сонымен қатар Қордың зейнеткерлікке шыққаннан кейінгі төлемдері немесе басқа да елеулі жинақталған сыйақылары жоқ.

Сондай-ақ, Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарына сәйкес қызметкерлердің кірістерінен 2% мөлшерінде міндетті әлеуметтік медициналық сақтандыруға аударымдар есептелінеді. Міндетті медициналық сақтандыру жарналары медициналық қызметтерді тұтынушыларға Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес міндетті әлеуметтік медициналық сақтандыру жүйесінде медициналық көмек алу құқығын қамтамасыз етеді. Мұндай шығыстар қызметкерлерге тиісті сыйақыларға қатысты кезеңдегі пайда немесе залал және өзге жиынтық кіріс туралы есепте мойындалады.

3 Есептік саясат принциптері (жалғасы)

Табыс пен шығынды тану

Пайыздық табыс пен шығынды тану

Қаржылық активтер бойынша пайыздық табыс, Қордың экономикалық тиімділік алу ықтималдығы жоғары және табыс шамасы дұрыс анықтала алатын жағдайда танылады. Пайыздық табыс және шығын есептеу принципі бойынша көрсетіледі және тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісі бойынша есептеледі. Тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісі – бұл қаржылық активтің немесе қаржылық міндеттеменің амортизацияланған құнын есептеу, сондай-ақ, пайыздық табысты немесе пайыздық шығынды тиісті кезеңге есептеу әдісі.

Пайыздық табыс (i) құнсызданып қалған (3-кезең) және олар үшін пайыздық табыс олардың амортизацияланған құнына (күтілетін кредиттік залалдарға арналған резервті шегерумен) тиімді пайыздық мөлшерлемені қолдана отырып есептелетін қаржылық активтерді; және (ii) олар үшін кредиттік тәуекелді ескерумен түзетілген бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме амортизацияланған құнға қолданылатын, құрылған немесе сатып алынған кредиттік-құнсызданған қаржылық активтерді қоспағанда, қаржылық активтердің жалпы теңгерімдік құнына тиімді пайыздық мөлшерлеме қолданыла отырып есептеледі.

Қатысушы-банктердің жарналарынан қалыптасқан таза табыстар және мәжбүрлеп таратылған банктің тарату комиссиясынан түскен түсімдер

2023 және 2022 жылдың 31 желтоқсанына қарай Қор, жарналарды жинау кезінде, қатысушы-банктерді санаттарға жіктейтін және бағаланған тәуекел дәрежесі мен қаржылық тұрақтылығына байланысты рейтингтер беретін, сараланған мөлшерлемелер жүйесін қолданады. Қатысушы-банктер жарналарды өздерінің жіктеу топтарына және қатысушы-банктердің қаржылық жағдайын бағалауға арналған Қор үлгісінің негізінде айқындалатын жарна мөлшерлемелеріне сәйкес төлейді. Төмен рейтингі бар қатысушы-банктер жарналарды көбірек мөлшерде аударады, себебі оларға тәуекелдің жоғары деңгейі тән. Тәуекел деңгейі төмен қатысушы-банктер жарналарды төмендетілген мөлшерде аударады. Тәуекелдерді бағалауды және рейтингтерді беруді Қор Қағидасына сәйкес жүзеге асырады.

Қатысушы-банктердің қаржылық жағдайын бағалаудың жаңа үлгісі келесі негізгі жаңалықтарды қамтиды:

- проблемалық несиелердің кеңейтілген тұжырымдамасы: 9 ХҚЕС бойынша 3-кезеңдегі несиелер мен жиналмаған пайыздық кіріс арасындағы максималды мән пайдаланылады;
- ақша ағындарын талдау: банктің меншікті капиталын/салымшылардың ақшасын қаншалықты «жоқ қылатынын» анықтауға мүмкіндік береді;
- стресс-тест көмегімен капиталдың жеткіліктілігін тексеру, яғни проблемалық несиелер бойынша жасалынған провизиялар деңгейі 50%-ды құрайтындай етіп, провизиялардың жеткіліксіз сомасына негізгі капиталды түзетуді ескере отырып, капиталдың жеткіліктілік коэффициентін қайта есептеу – банк қабылдаған тәуекелдің нақты көлемін бағалау.

Міндетті күнтізбелік жарналар бойынша кірістерді бастапқыда Қор қатысушы-банктердің өткен тоқсандағы тиесілі жарналарының есептік сомасы негіз болып табылатын, тоқсан сайынғы дербес жасалған есеп айырысулар сомасында қабылдайды.

Есепті тоқсаннан кейінгі айдың бірінші күніне қатысушы-банктерден алынған мәліметтердің негізінде Қор есепті тоқсаннан кейінгі айдың ішінде өткен тоқсанға міндетті күнтізбелік жарналар бойынша табысты есептеуді жүргізеді.

Қатысушы-банктердің жарналарынан таза табыстар мен мәжбүрлеп таратылған банктің тарату комиссиясынан түсімдер Қордың таратылған банктердің депозиторларына кепілді өтемді төлеу бойынша шеккен шығынын шегергендегі жоғарыда аталған табыс болып табылады. Қосылу шартының ережелеріне сәйкес қатысушы-банк төлеген жарналар қайтаруға жатпайды.

3 Есептік саясат принциптері (жалғасы)

Күтілетін кредиттік залалдарға арналған резервті қалыптастыруға кететін шығындар

Күтілетін кредиттік шығындарға арналған бағалау резервтері күтілетін кредиттік шығындардың болжамды моделдерінің негізінде анықталады. 4 Ескертпеде күтілетін кредиттік шығындарды бағалағанда пайдаланылатын бастапқы деректер, жорамалдар және есептеу әдістері туралы ақпарат, соның ішінде Қордың болжамды ақпаратты күтілетін кредиттік шығындар моделіне қосу тәсілінің түсіндірмесі келтіріледі.

Кепілдік бойынша шығындар

Кепілді өтемді төлеу бойынша шығыстар Қор барлық банк операцияларын жүргізу лицензиясынан айырылған қатысушы-банктердің салымшыларына кепілді өтемді төлеу жөніндегі міндеттемелерді мойындаған кезде туындайды. Кепілді өтемді төлеу бойынша танылған міндеттеменің мөлшері бөлінбеген пайда есебінен арнайы резервтен азайтылады.

Кепілді өтемді төлеу «Кепілдік берілген өтемді төлеу бойынша салымшылар алдындағы міндеттемелер» бөлімінде жоғарыда көрсетілгендей, төлем басталған күннен бастап бір жыл ішінде жүзеге асырылады.

Шетел валютасын қайта бағалаудан шығынды шегергенде қалған табыс.

Бастапқы танығанда шетел валютасындағы операция, операция жасалған күнгі жағдай бойынша валюталар айырбастаудың нарықтық бағамын анықтау және қолдану тәртібін реттейтін Қазақстан Республикасы нормативтік-құқықтық актісіне сәйкес анықталған, валюталарды айырбастаудың нарықтық бағамы қолданыла отырып, теңгемен есепке алынады. Операция жасалған күн ХҚЕС-на және шарт талаптарына сәйкес операцияны тану өлшемшарты алғаш орындалған күн болып табылады.

Өр есепті күнге шетел валютасындағы монетарлық (ақша) баптар есепті кезеңнің соңғы жұмыс күні саудада қалыптасқан валюталар айырбастаудың нарықтық бағамын анықтау және қолдану тәртібін реттейтін Қазақстан Республикасы нормативтік-құқықтық актісіне сәйкес анықталған валюталарды айырбастаудың нарықтық бағамы қолданыла отырып, бағалануға жатады. Бағам айырмалары пайда пен шығын құрамында көрініс табады.

Бастапқы құны бойынша бағаланатын шетел валютасындағы монетарлық емес баптар бастапқы танылғаннан кейін валюталарды айырбастаудың нарықтық бағамы қолданыла отырып, бағалануға жатпайды және осы баптар бойынша бағам айырмалары көрсетілмейді.

Өтімділік тәртібі бойынша қаржылық жағдай туралы есептегі жолдық баптарды ұсыну

Қор қаржылық жағдай туралы есепте қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді активтер мен міндеттемелерді бөлек көрсетпейді. Оның орнына активтер мен міндеттемелер 19 Ескертпеде күтілетін өтеу мерзімі бойынша ұсынылған. Төмендегі кестеде есепті кезең аяқталғаннан кейін 12 айға дейін немесе одан кейін өтелуі немесе өтелуі күтілетін сомалар туралы ақпарат берілген.

	2023 ж. 31 желтоқсан			2022 ж. 31 желтоқсан		
	Өтелуі/қайтарылуы күтілетін сомалар			Өтелуі/қайтарылуы күтілетін сомалар		
	Есепті кезең аяқталғаннан кейін 12 ай ішінде	Есепті кезең аяқталғаннан кейінгі 12 айдан кейін	Жиыны	Есепті кезең аяқталғаннан кейін 12 ай ішінде	Есепті кезең аяқталғаннан кейінгі 12 айдан кейін	Жиыны
<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>						
Активтер						
Ақша қаражаттары және ақша қаражаттарының баламалары	69,528,522	-	69,528,522	104,727,079	-	104,727,079
Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар	-	1,212,700,341	1,212,700,341	-	-	-
Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар	-	-	-	-	1,107,836,448	1,107,836,448
Дебиторлық берешек	7,412,520	-	7,412,520	3,690,987	-	3,690,987
Өзге активтер	155,000	47,911	202,911	173,530	266,845	440,375
Материалдық емес активтер	-	50,077	50,077	-	19,921	19,921
Негізгі құралдар	-	69,147	69,147	-	48,738	48,738
Активтер жиыны	77,096,042	1,212,867,476	1,289,963,518	108,591,596	1,108,171,952	1,216,763,548
Міндеттемелер						
Бағалау міндеттемелері	-	56,337,340	56,337,340	-	57,934,385	57,934,385
Өзге міндеттемелер	297,937	-	297,937	256,757	235,014	491,771
Міндеттемелер жиыны	297,937	56,337,340	56,635,277	256,757	58,169,399	58,426,156
Таза позиция	76,798,105	1,156,530,136	1,233,328,241	108,334,839	1,050,002,553	1,158,337,392

4 Есептік саясатты қолданудағы маңызды бағалау мағыналары мен пайымдаулары

Қор қаржылық есептілікте көрсетілетін сомаларға және келесі қаржы жылындағы активтер мен міндеттемелердің теңгерімдік құнына әсер ететін бағалаулар өткізеді және жорамалдар жасайды. Бағалаулар мен пайымдаулар басшылық тәжірибесі және басқа факторлар, соның ішінде басшылық пікірінше, ағымдағы мән-жайлар тұрғысынан негізді болып табылатын болашақ оқиғаларға қатысты болжамдар негізінде тұрақты талданады. Есептік саясатты қолдану барысында да басшылық пайымдаулар мен бағалауларды қолданады.

Кепілді өтемдерді төлеу бойынша күтілетін кредиттік залалдарды бағалау

Күтілетін кредиттік шығындарды бағалау – бағалау әдістемесіне, моделге және бастапқы деректерге негізделген маңызды бағалау болып табылады. Кепілді өтемді төлеу бойынша күтілетін кредиттік шығындарды бағалау әдістемесінің егжей-тегжейлері 20 Ескертпеде ашылған. Кредиттік шығындар бойынша резервке келесі құрамдас бөліктер айтарлықтай әсер етеді: дефолт ықтималдығын анықтау, несиелік тәуекелдің айтарлықтай өсуі, дефолт тәуекеліне ұшырау және дефолт жағдайында өтелмейтін ресурстар үлесі, сондай-ақ макроэкономикалық моделдер сценарийлері. Резервтерді есептеу әдістемесіне сәйкес кепілді өтемді төлеу бойынша күтілетін кредиттік шығындарды есептеу кезінде Қор базалық және стресстік сценарийлерді пайдаланады, бұл ретте базалық сценарийдің салмағы 70%, стресстік сценарий 30% ретінде қабылданады (25 Ескертпе).

Егер Қор қатысушы-банктердің тәуекелдерінің айтарлықтай артуына әкелетін факторларды анықтаса немесе олардың борыштық міндеттемелерін орындау қабілетіне күмән тудырса, Қор стресс-сценарийдің салмағын арттыруы мүмкін. Стресс-сценарийдің салмағы 40%-ға дейін ұлғайтылған жағдайда күтілетін шығын 66,375,224 мың теңгеге дейін артады (2022 жылғы 31 желтоқсанға: 68,441,216 мың теңге), яғни стресс-сценарий салмағының 10%-ға артуы күтілетін шығындарды 10,037,883 мың теңгеге арттырады (2022 ж. 31 желтоқсанға: 10,506,831 мың теңге). Қор күтілетін кредиттік шығындар мен нақты шығындар арасындағы сәйкессіздіктерді азайту үшін моделдер мен моделдік мәліметтерді жүйелі түрде қарастырады және растайды.

Бизнес-моделді бағалау.

Қаржылық активтер бизнес-модель негізінде жіктеледі. Бизнес-моделді бағалауды орындағанда басшылық біріктіру деңгейін және қаржылық құралдар қоржындарын орнату үшін пайымдама қолданды. Сату операцияларын бағалағанда Қор олардың өткен кезеңдердегі жиілігін, мерзімдерін және құнын, сату себептерін және болашақ сатуларға қатысты болжалдарды ескереді. Кредиттік сапаның нашарлауымен байланысты ықтимал залалдарды төмендетуге бағытталған сату операциялары «шарттық ақша ағындарын жинау және қаржылық активтерді сату үшін активтерді ұстау» бизнес-моделіне сәйкес келеді деп есептеледі. Кредиттік тәуекелді басқару бойынша өткізілетін шаралармен байланысты емес өтеу мерзіміне дейінгі басқа сатулар да, егер олар жеке алғанда қалай болса, жалпы алғанда да солай сирек жүзеге асырылса және құны бойынша шамалы болса, «шарттық ақша ағындарын жинау және қаржылық активтерді сату үшін активтерді ұстау» бизнес-моделіне сәйкес келеді. Қор сатулар құнын қоржынның орташа жарамдылық мерзімі ішінде соған қатысты бизнес-модельді бағалау өткізілетін қоржын құнымен салыстыру жолымен сату операцияларының маңыздылығын бағалайды. Сонымен қатар күйзелістік сценарий жағдайында ғана немесе Қор бақыламайтын жеке оқиғаға байланысты күтілетін қаржылық активті сату қайталанатын болып табылмайды және Қор тарабынан болжанбайды, бизнес-модель мақсатымен байланысты емес ретінде қарастырылады және тиісті қаржылық активтер жіктеліміне әсер етпейді.

«Шарттық ақша ағындарын жинау және қаржылық активтерді сату үшін активтерді ұстау» бизнес-моделінің мақсатына қол жеткізу үшін активтер ақша ағындарын алу және активтерді сату үшін ұсталады деген факті де ажарамас болып табылады. Осы бизнес-моделді қолдану мысалдары өтімділіктегі сұраныстарды басқару, белгілі бір пайыздық табысқа қол жеткізу немесе қаржылық активтер мерзімін солардың есебінен осы активтер қаржыландырылатын міндеттемелер мерзімімен сәйкестендіру болып табылады.

Қалдық санаты ақша ағындарын, бірінші кезекте пайда алу үшін қолданылатын сату арқылы жүзеге асыру мақсатында басқарылатын қаржылық активтер қоржынын қамтиды. Бұл бизнес-модель шартпен қарастырылған ақша ағындарын алумен жиі байланысты.

«Қаржы құралдары» 9 ХҚЕС-ына көшкен кезде Қор өзінің бағалы қағаздар портфелін «шартта көзделген ақша ағындарын алу үшін қаржы активтерін ұстап қалу» санатына жатқызды.

4 Есептік саясатты қолданудағы маңызды бағалау мағыналары мен пайымдаулары (жалғасы)

2023 жылғы 1 қазанда Қор борыштық бағалы қағаздардың бизнес үлгісін бағалауды өзгертуге өзгерту туралы шешім қабылдады және борыштық бағалы қағаздардың амортизацияланған құны бойынша өлшенетін портфельден өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын портфельге қайта жіктеді.

2023 жылғы 31 желтоқсанға Қор түгел борыштық бағалы қағаздар инвестициялық қоржынына бизнес-моделге анықтау жүргізді және келесі факторлардың негізінде қоржынның «шарттық ақша ағындарын жинау және қаржылық активтерді сату үшін активтерді ұстау» бизнес-моделінің белгілеріне сәйкес деген тұжырымға келді:

- Қор инвестициялардан тек қана шартты ақша ағынын алуды жоспарлайды;
- Инвестициядан түсетін келісім-шарттық ақша ағындарының маржа бойынша міндеттемелерін қанағаттандыру үшін жеткілікті болуын қамтамасыз ету, оның активтерінің бар портфелін қайта теңестіру және пайда болған кезде ақша ағындарының қажеттіліктерін қанағаттандыру үшін маңызды сатып алу-сату қызметін жүзеге асыруды жоспарлайды;
- Қор саясаты, 9-ХҚЕС қағидалары негізінде есептелген, кепілдік берілген өтем төлемдері бойынша күтілетін залалдарды жабу үшін қысқа мерзімді инвестициялардың көлемі жеткілікті болуына негізделген. Аталған мақсаттар үшін Қор әрбір есепті күнге ақша қаражаттарының, депозиттердің және қысқа мерзімді инвестициялардың жеткілікті деңгейін қадағалауда.
- Бағалы қағаздар қоржыны SPPI-тестін өтті.

5 Жаңа немесе қайта қаралған стандарттар мен түсіндірмелерге көшу

Қор алғаш рет 2023 жылдың 1 қаңтарынан басталатын немесе осы күннен кейінгі жылдық есепті кезеңдерге қатысты күшіне енетін кейбір стандарттар мен түзетулерді қолданды (егер басқаша көрсетілмесе). Қор шығарылған, бірақ әлі күшіне енген стандарттарды, түсіндірмелерді немесе түзетулерді мерзімінен бұрын қолданбаған.

ХҚЕС (IFRS) 17 «Сақтандыру шарттары»

ХҚЕС (IFRS) 17 «Сақтандыру шарттары» ақпаратты тану және бағалау, ұсыну және ашу мәселелерін қарайтын сақтандыру шарттары үшін қаржылық есептіліктің жаңа кешенді стандарты болып табылады. ХҚЕС (IFRS) 17 ХҚЕС (IFRS) 4 «Сақтандыру шарттарын» ауыстырады. ХҚЕС (IFRS) 17 сақтандыру шарттарының барлық түрлеріне (яғни, өмірді сақтандыру және өмірден тыс сақтандыру шарттарына, тікелей сақтандыру және қайта сақтандыру шарттарына) оларды шығаратын ұйымның түріне қарамастан, сондай-ақ дискрециялық қатысу шарттары бар белгілі бір кепілдіктер мен қаржы құралдарына қолданылады. Қолдану аясынан бірнеше ерекшеліктер бар. ХҚЕС (IFRS) 17-нің негізгі мақсаты сақтандырушылар үшін тиімдірек және дәйекті болып табылатын және есепке алудың барлық маңызды аспектілерін қамтитын сақтандыру шарттарын есепке алудың кешенді моделін ұсыну болып табылады. ХҚЕС (IFRS) 17 төмендегілермен толықтырылған жалпы үлгіге негізделген:

- тікелей қатысу шарттары бар сақтандыру шарттары үшін белгілі бір модификациялар (ауыспалы сыйақы әдісі);
- жеңілдетілген тәсіл (сыйлықақыны бөлуге негізделген тәсіл) негізінен қысқа мерзімді келісімшарттар үшін.

Жаңа стандарт Қордың қаржылық есептілігіне әсер еткен жоқ.

ХБЕС-қа түзетулер (IAS) 8 – «Бухгалтерлік бағалауды анықтау»

ХБЕС (IAS) 8 түзетулерінде бухгалтерлік бағалаудағы өзгерістер, есеп саясатындағы өзгерістер және қателерді түзету арасындағы айырмашылық түсіндіріледі. Сонымен қатар, құжат ұйымдардың бухгалтерлік есепті әзірлеу үшін өлшеу әдістері мен бастапқы деректерді қалай қолданатынын түсіндіреді.

Бұл түзетулер Қордың қаржылық есептілігіне әсер еткен жоқ.

ХБЕС (IAS) 1-ге түзетулер және ХҚЕС қолдану бойынша № 2 практикалық ұсынымдар — «Есеп саясаты туралы ақпаратты ашу»

ХБЕС (IAS) 1-ге түзетулер және ХҚЕС қолдану бойынша № 2 практикалық ұсынымдар «Маңыздылығы туралы пайымдауларды қалыптастыру» ұйымдарға есеп саясаты туралы ақпаратты ашу кезінде маңыздылығы туралы пайымдауларды қолдануға көмектесетін нұсқаулар мен мысалдарды қамтиды. Түзетулер ұйымдарға есеп саясатының «маңызды ережелерін» ұйымдардың есеп саясаты туралы «маңызды ақпаратты» ашу талабын есеп саясаты туралы «маңызды ақпаратты» ашу талабына ауыстыру арқылы, сондай-ақ ұйымдардың есеп саясаты туралы ақпаратты ашу туралы шешім қабылдауда маңыздылық ұғымын қалай қолдануы керектігі туралы басшылықты қосу арқылы есеп саясаты туралы неғұрлым пайдалы ақпаратты ашуға көмектесуі керек.

Бұл түзетулер қордың есеп саясаты туралы ақпаратты ашуына әсер етті, бірақ Қордың қаржылық есептілігіндегі баптарды бағалауға, тануға немесе ұсынуға әсер еткен жоқ.

ХБЕС (IAS) 12-ге түзетулер — «Бір операциядан туындайтын активтер мен міндеттемелерге байланысты кейінге қалдырылған салық»

ХБЕС (IAS) 12-ге түзетулер «Табыс салығы» түзетулері бастапқы тануға қатысты алып тастауды қолдану аясын тарылтады, осылайша ол бұдан былай салық салынатын және шегерілетін тең уақытша айырмашылықтардың пайда болуына әкелетін операцияларға қолданылмайды, мысалы, объектілерді жалға алу немесе пайдаланудан шығару бойынша міндеттемелер жағдайында.

Бұл түзетулер Қордың қаржылық есептілігіне әсер еткен жоқ.

5 Жаңа немесе қайта қаралған стандарттар мен түсіндірмелерге көшу (жалғасы)

ХБЕС (IAS) 12-ге түзетулер – «Халықаралық салық реформасы – Pillar II типтік ережелері»

ХБЕС (IAS) 12-ге түзетулер BEPS ОЭСР жобасы шеңберінде екінші компоненттің (Pillar II) қағидаларын қабылдау нәтижесінде шығарылды және мыналарды көздейді:

- заңнамаға Pillar II үлгілік ережелерін енгізуге байланысты туындайтын кейінге қалдырылған салықтарды танудан және ашудан міндетті түрде уақытша босату және
- жаңа заңнамаға жататын ұйымдардың қаржылық есептілігін пайдаланушыларға осы ұйымдарға заңнамада көзделген Pillar II ережелеріне сәйкес, оның ішінде күшіне енгенге дейін табыс салығы қандай әсер ететінін жақсы түсінуге көмектесетін ақпаратты ашуға қойылатын талаптар.

Бұл түзетулер Қордың қаржылық есептілігіне әсер еткен жоқ.

6 Жаңа есептік ережелер

Төменде шығарылған, бірақ Қордың қаржылық есептілігі шыққан күні әлі күшіне енбеген жаңа стандарттар, түзетулер мен түсініктемелер берілген. Қор осы стандарттарды, түзетулер мен түсініктемелерді, олар күшіне енген күннен бастап қолдануға ниетті.

ХҚЕС (IFRS) 16-ға түзетулер – «Сату және кері жалдау мәмілесі бойынша жалдау міндеттемесі»

2022 жылдың қыркүйегінде ХҚЕС Кеңесі 16 ХҚЕС-да сатушы-жалдаушы сатушы-жалға алушының қандай да бір пайданы немесе шығынды мойындамауын қамтамасыз ету үшін сату және кері жалға беру мәмілелері кезінде туындайтын жалдау міндеттемесін өлшеу кезінде қолданатын талаптарды түсіндіру үшін түзетулер шығарды.

Түзетулер 2024 жылдың 1 қаңтарынан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдерге қатысты күшіне енеді және ХҚЕС (IFRS) 16 бастапқы қолданылу күнінен кейін жасалған кері жалдау сату мәмілелеріне ретроспективті түрде қолданылуы керек. Бұл факт ашылған жағдайда мерзімінен бұрын қолдануға рұқсат етіледі.

Бұл жаңа стандарттар мен түсіндірмелер Қордың қаржылық есептілігіне айтарлықтай әсер етпейді деп күтілуде.

ХБЕС-ке түзетулер (IAS) 1 – «Міндеттемелерді қысқа мерзімді немесе ұзақ мерзімді деп жіктеу»

2020 жылдың қаңтарында және 2022 жылдың қазанында ХҚЕС Кеңесі міндеттемелерді қысқа мерзімді немесе ұзақ мерзімді деп жіктеуге қатысты талаптарды түсіндіретін 1 ХБЕС (IAS) 69-76-тармақтарына түзетулер шығарды. Түзетулерде мыналар түсіндіріледі:

- міндеттемелерді реттеуді кейінге қалдыру құқығы нені білдіреді;
- міндеттемелерді реттеуді кейінге қалдыру құқығы есепті кезеңнің соңында болуы тиіс;
- міндеттемелерді жіктеуге ұйымның міндеттемелерді реттеуді кейінге қалдыру құқығын орындау ықтималдығы әсер етпейді;
- егер айырбасталатын міндеттемеге енгізілген туынды құралдың өзі үлестік құрал болса, міндеттеме шарттары оның жіктелуіне әсер етпейді.

Сонымен қатар, несиелік келісімге байланысты туындайтын міндеттеме ұзақ мерзімді болып жіктелген және ұйымның осы міндеттемені реттеуді кейінге қалдыру құқығы он екі ай ішінде болашақ келісімдердің сақталуына байланысты болатын жағдайларда ақпаратты ашу туралы талап енгізілді.

Бұл түзетулер 2024 жылғы 1 қаңтардан басталған немесе осы күннен кейінгі жылдық есепті кезеңдерге қатысты күшіне енеді және ретроспективті түрде қолданылады. Қазіргі уақытта Қор осы түзетулердің міндеттемелердің ағымдағы жіктелуіне ықтимал әсерін және қолданыстағы қарыз шарттары бойынша талаптарды қайта қарау қажеттілігін талдап жатыр.

6 Жаңа есептік ережелер (жалғасы)

ХБЕС (IAS) 7 және ХҚЕС (IFRS) 7 түзетулері – «Жеткізушілерді қаржыландыру туралы келісімдер»

2023 жылдың мамырында Кеңес ХБЕС (IAS) 7 «Ақша қаражаттарының қозғалысы туралы есеп» және ХҚЕС (IFRS) 7 «Қаржы құралдары: ақпаратты ашу» түзетулерін шығарды, онда жеткізушілерді қаржыландыру туралы келісімдердің сипаттамалары сипатталған және осындай келісімдер туралы қосымша ақпаратты ашуға қатысты талаптар қамтылған. Ақпаратты ашуға қойылатын талаптар қаржылық есептілікті пайдаланушыларға жеткізушілерді қаржыландыру келісімдерінің ұйымның міндеттемелеріне, оның ақша ағындарына және өтімділік тәуекеліне әсерін түсінуге көмектесуге бағытталған.

Түзетулер 2024 жылдың 1 қаңтарында немесе одан кейін басталатын жылдық есепті кезеңдер үшін күшіне енеді. Бұл факт ашылған жағдайда мерзімінен бұрын қолдануға рұқсат етіледі.

Бұл түзетулер Қордың қаржылық есептілігіне айтарлықтай әсер етпейді деп күтілуде.

7 Ақша қаражаттары және ақша қаражаттарының баламалары

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	2023 ж. 31 желтоқсан	2022 ж. 31 желтоқсан
ҚРҰБ депозиттердегі бастапқы мерзімі 90 күннен аз ақша қаражаттары	55,674,593	104,680,042
ҚРҰБ ағымдағы шоттарындағы ақша қаражаттары	13,800,717	38,577
Басқа банктердегі ағымдағы шоттардағы ақша қаражаттары	84,440	7,973
Карт-шоттардағы ақша қаражаттары	738	487
Ақша қаражаттары және ақша қаражаттары баламалары жиыны	69,560,488	104,727,079
Күтілетін кредиттік залалдарға арналған резерв	(31,966)	-
Ақша қаражаттары және ақша қаражаттары баламалары жиыны	69,528,522	104,727,079

Күтілетін кредиттік залалдарды бағалау мақсатында ақша қаражаты мен ақша қаражатының баламалары 1-кезеңге енгізілген. Күтілетін кредиттік залалдарды бағалау тәсілі 19 Ескертпеде сипатталған.

2023 және 2022 жылдар үшін ақша қаражаттары мен олардың баламалары бойынша күтілетін кредиттік залалдар резервіндегі қозғалыстар төмендегідей:

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	2023 ж.	2022 ж.
1 қаңтарда	-	-
Жыл бойынша есептелген	(31,966)	-
31 желтоқсанда	(31,966)	-

7 Ақша қаражаттары және ақша қаражаттарының баламалары (жалғасы)

Төмендегі кестеде 2023 жылдың 31 желтоқсандағы жағдай бойынша несиелік тәуекел деңгейлеріне негізделген ақша қаражаттары мен ақша қаражаттарының баламалары қалдықтарының несие сапасының талдауы берілген. Қордың кредиттік тәуекелді жіктеу жүйесінің сипаттамасы 19 Ескертпеде келтірілген.

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	ҚРҰБ депозиттер- дегі ақша қаражаттары	ҚРҰБ ағымдағы шоттарын- дағы ақша қаражаттары	Басқа банктердегі ағымдағы шоттардағы ақша қаражаттары	Карточка шоттарындағы ақша қаражаттары	Жиыны
Кредиттік рейтингі BBB-	55,674,593	13,800,717	-	244	69,475,554
Кредиттік рейтингі BB+	-	-	67,569	494	68,063
Кредиттік рейтингі BB-	-	-	16,871	-	16,871
Ақша қаражаттары және ақша қаражаттарының баламалары жиыны	55,674,593	13,800,717	84,440	738	69,560,488

Төмендегі кестеде 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша кредиттік тәуекел деңгейлерінің негізінде ақша қаражаттары мен оның баламалары қалдықтарының кредиттік сапасының талдауы берілген.

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	ҚРҰБ жинақ шот- тарындағы (депозиттер- дегі) ақша қаражаттары	ҚРҰБ ағымдағы шоттарын- дағы ақша қаражаттары	Басқа банктердегі ағымдағы шоттардағы ақша қаражаттары	Карточка шоттарындағы ақша қаражаттары	Жиыны
Кредиттік рейтингі BBB	104,680,042	38,577	-	-	104,718,619
Кредиттік рейтингі BBB-	-	-	-	360	360
Кредиттік рейтингі BB+	-	-	7,973	127	8,100
Ақша қаражаттары және ақша қаражаттарының баламалары жиыны	104,680,042	38,577	7,973	487	104,727,079

Кредиттік рейтинг Fitch (аталған рейтингтің бар болғанында) немесе Moody's және Standart & Poor's рейтингтік агенттіктеріне негізделген, олар Fitch рейтингтік шкаласы бойынша мәнге ең жақын эквивалентте айырбасталынады.

Ақша қаражаттары мен оның баламаларының пайыздық мөлшерлемелерінің талдауы 19 Ескертпеде ашылған. Байланысты тараптармен жасалатын операциялар туралы ақпарат 24 Ескертпеде ашылған.

8 Борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар

2023 жылғы 1 қазанда Қор борыштық бағалы қағаздардың бизнес үлгісін бағалауды өзгерту туралы шешім қабылдады және борыштық бағалы қағаздардың амортизацияланған құны бойынша өлшенетін портфельден өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын портфельге қайта жіктеді. Бизнес-модельді бағалау тәсілінің сипаттамасы 4 Ескертпеде сипатталған. Портфельді әділ құн бойынша бағалаудың осы қайта жіктеуден әділ құны бойынша есепке алуға көшу кезіндегі әсері 109,017,345 мың теңгені құрады және өзге жиынтық кірісті қамтиды.

Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	2023 ж. 31 желтоқсан	2022 ж. 31 желтоқсан
Амортизациялық құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздар		
Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің облигациялары	-	903,978,158
Корпоративтік облигациялар	-	149,563,551
Халықаралық қаржы ұйымдардың облигациялары	-	54,548,029
Борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар жиыны (жиынтық теңгерімдік құны)	-	1,108,089,738
Күтілетін кредиттік залалдар резерві	-	(253,290)
Амортизациялық құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздар жиыны (теңгерімдік құны)	-	1,107,836,448

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	Номиналды пайыздық мөлшерлеме, %	
	2023 ж.	2022 ж.
Амортизациялық құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздар		
Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің облигациялары	-	4.97-13,9%
Корпоративтік облигациялар	-	9.5-11.5%
Халықаралық қаржы ұйымдарының белгіленген мөлшерлеме облигациялары	-	8.3%
Халықаралық қаржы ұйымдарының құбылмалы мөлшерлеме облигациялары		ҚР инфляция деңгейі + 1-2%

2023 және 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша барлық борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар кредиттік сапаның 1-кезеңіне жіктелген. 2023 және 2022 жылдарға кредиттік сапа кезеңдері арасында активтердің қозғалысы болмаған.

Төмендегі кестеде кредиттік тәуекел деңгейлері негізінде 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша амортизацияланған құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздардың кредиттік сапасының талдауы берілген. Қор пайдаланатын деңгейлер бойынша кредиттік тәуекелді жіктеу жүйесінің және күтілетін кредиттік залалдарды бағалау, соның ішінде дефолтты және амортизацияланған құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздарға сәйкес кредиттік тәуекелдің едәуір артуын анықтау тәсілінің сипаттамасы 19 Ескертпеде келтіріледі.

8 Борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар (жалғасы)

Төмендегі кестеде 2022 жылғы жылғы 31 желтоқсанына амортизацияланған құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздардың теңгерімдік құны кредиттік тәуекелге максималды ұшырағыштықты көрсетеді.

Қазақстандық мың теңгемен	1-кезең (12 айға ККЗ)	
	2023 ж. 31 желтоқсан	2022 ж. 31 желтоқсан
Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің облигациялары		
Кредиттік рейтингі BBB	-	903,978,158
Жалпы теңгерімдік құны	-	903,978,158
Күтілген кредиттік залалдарға бағалау резервтері	-	-
Теңгерімдік құны	-	903,978,158
ХҚҰ облигациялары		
Кредиттік рейтингі AAA	-	54,548,029
Жалпы теңгерімдік құны	-	54,548,029
Күтілген кредиттік залалдарға бағалау резервтері	-	(37,490)
Теңгерімдік құны	-	54,510,539
Корпоративтік облигациялары		
Кредиттік рейтингі BBB	-	41,656,854
Кредиттік рейтингі BBB-	-	107,906,697
Жалпы теңгерімдік құны	-	149,563,551
Күтілген кредиттік залалдарға бағалау резервтері	-	(215,800)
Теңгерімдік құны	-	149,347,751
Амортизациялық құны бойынша бағаланатын инвестициялар және борыштық бағалы қағаздар (жалпы теңгерімдік құны) жиыны	-	1,108,089,738
Күтілген кредиттік залалдарға бағалау резервтері	-	(253,290)
Амортизациялық құны бойынша бағаланатын инвестициялар және борыштық бағалы қағаздар жиыны	-	1,107,836,448

Кредиттік рейтинг Fitch немесе Moody's және Standart & Poor's рейтингтік агенттіктеріне негізделген, олар Fitch рейтингтік шкаласы бойынша мәнге ең жақын эквивалентте айырбасталынады.

8 Борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар (жалғасы)

Төменде амортизацияланған құн бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздарға қатысты жалпы баланстық құнның және ККЗ бойынша тиісті бағалау резервтерінің өзгерістерін талдау келтірілген:

Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздардың жалпы теңгерімдік құны

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	<i>Жиыны</i>
2022 ж. 31 желтоқсан	1,108,089,738
Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржы активтеріне аударым	(1,240,498,925)
Жаңа құрылған немесе сатып алынған активтер	312,052,461
Пайыздық кіріс	81,273,541
Алынған пайыздар	(87,070,585)
Өтелген активтер	(182,746,983)
Дисконттың амортизациясы (пайыздық кірісте танылған)	7,728,246
Бағамдық айырмашылықтар	1,172,507
2023 ж. 31 желтоқсан	-

Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздардың күтілген кредиттік залалдар резерві

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	<i>1 Кезең</i>
2022 жылғы 31 желтоқсанға күтілген кредиттік залалдар резерві	(253,290)
Тәуекел үлгілеріндегі/параметрлеріндегі өзгерістер	(208,563)
Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржы активтеріне аударым	461,853
2023 жылғы 31 желтоқсанға күтілген кредиттік залалдар резерві	-

Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздар

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	2023 ж. 31 желтоқсан	2022 ж. 31 желтоқсан
Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздар		
Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің облигациялары	895,484,172	-
Корпоративтік облигациялар	133,323,287	-
Халықаралық қаржы ұйымдардың облигациялары	49,764,581	-
АҚШ облигациялары	134,128,301	-
Борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар жиыны (жиынтық теңгерімдік құны)	1,212,700,341	-
Күтілетін кредиттік залалдар резерві	(1,877,151)	-
Өзге жиынтық кіріс (теңгерімдік құн) арқылы әділ құн бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздардың жиыны	1,210,823,190	-

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	Номиналды пайыздық мөлшерлеме, % 2023 ж.	2022 ж.
Өзге жиынтық кіріс (теңгерімдік құн) арқылы әділ құн бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздар		
Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің облигациялары	5-15.35%	-
Корпоративтік облигациялар	9.5-11.5%	-
Халықаралық қаржы ұйымдарының белгіленген мөлшерлеме облигациялары	8.3%	-
Халықаралық қаржы ұйымдарының құбылмалы мөлшерлеме облигациялары	ҚР инфляция деңгейі + 1-2%	-
АҚШ облигациялары	0%	-

8 Борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар (жалғасы)

Төмендегі кестеде кредиттік тәуекел деңгейлері негізінде 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздардың кредиттік сапасының талдауы берілген. Қор пайдаланатын деңгейлер бойынша кредиттік тәуекелді жіктеу жүйесінің және күтілетін кредиттік залалдарды бағалау, соның ішінде дефолтты және амортизацияланған құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздарға сәйкес кредиттік тәуекелдің едәуір артуын анықтау тәсілінің сипаттамасы 19 Ескертпеде келтіріледі. Төмендегі кестеде 2023 жылдың 31 желтоқсанына қарай өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздардың теңгерімдік құны кредиттік тәуекелге максималды ұшырағыштықты көрсетеді.

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	1-кезең (12 айға ККЗ)	
	2023 ж. 31 желтоқсан	2022 ж. 31 желтоқсан
<i>Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің облигациялары</i>		
Кредиттік рейтингі BBB-	895,484,172	-
Жалпы теңгерімдік құны	895,484,172	-
Күтілген кредиттік залалдарға бағалау резервтері	(1,482,720)	-
Теңгерімдік құны	894,001,452	-
<i>Халықаралық қаржы ұйымдарының облигациялары</i>		
Кредиттік рейтингі AAA	49,764,581	-
Жалпы теңгерімдік құны	49,764,581	-
Күтілген кредиттік залалдарға бағалау резервтері	(30,616)	-
Теңгерімдік құны	49,733,965	-
<i>Корпоративтік облигациялары</i>		
Кредиттік рейтингі BB+	2,981,944	-
Кредиттік рейтингі BB	68,077,844	-
Кредиттік рейтингі BBB	28,890,769	-
Кредиттік рейтингі BBB-	33,372,730	-
Жалпы теңгерімдік құны	133,323,287	-
Күтілген кредиттік залалдарға бағалау резервтері	(341,181)	-
Теңгерімдік құны	132,982,106	-
<i>АҚШ облигациялары</i>		
Кредиттік рейтингі AA+	134,128,301	-
Жалпы теңгерімдік құны	134,128,301	-
Күтілген кредиттік залалдарға бағалау резервтері	(22,634)	-
Теңгерімдік құны	134,105,667	-
Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялар және борыштық бағалы қағаздар (жалпы теңгерімдік құны) жиыны	1,212,700,341	-
Күтілген кредиттік залалдарға бағалау резервтері	(1,877,151)	-
Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялар және борыштық бағалы қағаздар жиыны	1,210,823,190	-

8 Борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар (жалғасы)

Төменде өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздарға қатысты жалпы теңгерімдік құнның және тиісті күтілген кредиттік залалдар резервтері өзгерістерінің талдауы келтірілген:

Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздардың жалпы теңгерімдік құны

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	<i>Жиыны</i>
2022 ж. 31 желтоқсан	-
Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын қаржы активтерінен аударым	1,240,498,925
Жаңа құрылған немесе сатып алынған активтер	119,519,332
Пайыздық кіріс	27,647,981
Алынған пайыздар	(14,755,160)
Өтелген активтер	(50,000,000)
Әділ құнның таза өзгерісі	(109,956,416)
Дисконттың амортизациясы (пайыздық кірісте танылған)	4,435,921
Бағамдық айырмашылықтар	(4,690,242)
2023 ж. 31 желтоқсан	1,212,700,341

Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздардың күтілген кредиттік залалдар резерві

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	<i>Жиыны</i>
2022 жылғы 31 желтоқсанға күтілген кредиттік залалдар резерві	-
Тәуекел үлгілеріндегі/параметрлеріндегі өзгерістер	(1,415,298)
Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын қаржы активтерінен аударым	(461,853)
2023 жылғы 31 желтоқсанға күтілген кредиттік залалдар резерві	(1,877,151)

9 Дебиторлық берешек

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	2023 ж.	2022 ж.
Амортизациялық құны бойынша бағаланатын қаржылық активтер		
Қатысушы-банктерден күнтізбелік жарналар бойынша дебиторлық берешек	7,837,782	4,188,043
Өзге	23,109	144,248
	7,860,891	4,332,291
Кредиттік залалға арналған бағалау резервін шегергенде	(448,371)	(641,304)
Дебиторлық берешек жиыны	7,412,520	3,690,987

Дебиторлық берешек күнтізбелік жарналар бойынша қатысушы-банктерге қойылатын талап және Қор қызметінің нәтижесінде туындайтын басқа да талаптар есебінен қалыптасқан.

2023 және 2022 жылдарға арналған дебиторлық берешек бойынша күтілетін кредиттік залалдар резервінің қозғалысы төменде көрсетілген:

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	2023 ж.	2022 ж.
1 қаңтарда	(641,304)	(524,332)
Жыл бойынша кері есептелген/ (есептелген)	192,933	(116,972)
31 желтоқсанда	(448,371)	(641,304)

9 Дебиторлық берешек (жалғасы)

Төмендегі кестеде өзге амортизациялық құны бойынша бағаланатын қаржылық активтер бойынша кредиттік тәуекел талдауы берілген. Төмендегі кестеде 2023 жылғы 31 желтоқсанға қарасты өзге амортизациялық құны бойынша бағаланатын қаржылық активтердің теңгерімдік құны Қордың осы активтер бойынша кредиттік тәуекелге максималды ұшырағыштығын көрсетеді.

Қатысушы-банктер қатысушы-банктердің қаржылық жағдайын бағалаудың жаңа моделіне сәйкес тәуекел топтары бойынша жіктеледі (3 Ескертпе). 2023 жылдың соңында жыл басымен салыстырғанда жарна мөлшерлемесі жоғары топтарға 4 банк, жарна мөлшерлемесі төмен топтарға 8 банк ауысты.

Қазақстандық мың теңгемен	1-кезең (12 айға ККЗ)	2-кезең кредиттік тәуекел айтарлықтай артқандағы бүкіл мерзімге ККЗ)	3-кезең (құнсызданған активтер бойынша бүкіл мерзімге ККЗ)	Жиыны
Күнтізбелік жарналар және қатысушы- банктер бойынша дебиторлық берешек				
- А тобы	1,013,377	-	-	1,013,377
- В тобы	4,635,691	-	-	4,635,691
- С тобы	500,664	-	-	500,664
- D тобы	1,332,861	-	-	1,332,861
- G тобы	-	-	355,189	355,189
Жалпы теңгерімдік құны	7,482,593	-	355,189	7,837,782
Кредиттік залалдарға бағалау резервтері	(70,140)		(355,189)	(425,329)
Теңгерімдік құны	7,412,453	-	-	7,412,453
Өзге қаржылық активтер				
Өзге талаптар	-	-	23,109	23,109
Кредиттік залалдарға бағалау резервтері	-	-	(23,042)	(23,042)
Теңгерімдік құны	-	-	67	67
Өзге қаржылық активтер жиыны	7,412,453	-	67	7,412,520

9 Дебиторлық берешек (жалғасы)

Төмендегі кестеде амортизациялық құны бойынша бағаланатын өзге қаржылық активтер бойынша кредиттік тәуекел талдауы берілген, ол 2022 жылғы 31 желтоқсанға қарасты Қордың осы активтер бойынша кредиттік тәуекелге максималды ұшырағыштығын көрсетеді.

Қатысушы-банктер қатысушы-банктердің қаржылық жағдайын бағалаудың жаңа моделіне сәйкес тәуекел топтары бойынша жіктеледі (3 Ескертпе). 2022 жылдың соңында жыл басымен салыстырғанда жарна мөлшерлемесі жоғары топтарға 2 банк, жарна мөлшерлемесі төмен топтарға 4 банк ауысты.

Қазақстандық мың теңгемен	1-кезең (12 айға ККЗ)	2-кезең (кредиттік тәуекел айтарлықтай артқандағы бүкіл мерзімге ККЗ)	3-кезең (құнсызданған активтер бойынша бүкіл мерзімге ККЗ)	Жиыны
Күнтізбелік жарналар және қатысушы- банктер бойынша дебиторлық берешек				
- А тобы	688,151	-	-	688,151
- В тобы	982,604	-	-	982,604
- С тобы	1,136,261	-	-	1,136,261
- D тобы	1,025,560	-	-	1,025,560
- G тобы	-	-	355,468	355,468
Жалпы теңгерімдік құны	3,832,576	-	355,468	4,188,044
Кредиттік залалдарға бағалау резервтері	(148,285)	-	(355,468)	(503,753)
Теңгерімдік құны	3,684,291	-	-	3,684,291
Өзге қаржылық активтер				
Өзге талаптар	-	-	144,248	144,248
Кредиттік залалдарға бағалау резервтері	-	-	(137,552)	(137,552)
Теңгерімдік құны	-	-	6,696	6,696
Өзге қаржылық активтер жиыны	3,684,291	-	6,696	3,690,987

3-кезеңге жатқызылған өзге талаптар Қордан кепілдік берілген өтем алған банктердің салымшыларына қойылатын кінәраттық талаптарды ішіне алады.

Тәуекел жіктелім топтары бойынша ақпарат 19 Ескертпеде көрсетілген.

10 Негізгі құралдар және материалдық емес активтер

Қазақстандық мың теңгемен	Ескер.	Кеңселік және компьютерлік жабдық	Барлық негізгі құралдар	Программалық қамтамаға лицензиялар	Жиыны
2021 ж. 31 желтоқсанға бастапқы құны		130,702	130,702	80,850	211,552
Жинақталған амортизация		(79,471)	(79,471)	(67,506)	(146,977)
2022 ж. 1 қаңтарға теңгерімдік құны		51,231	51,231	13,344	64,575
Түсім		12,541	12,541	12,019	24,560
Істен шығу		-	-	-	-
Амортизациялық аударымдар	17	(15,034)	(15,034)	(5,442)	(20,476)
2022 ж. 31 желтоқсанға теңгерімдік құны		48,738	48,738	19,921	68,659
2022 ж. 31 желтоқсанға бастапқы құны		143,243	143,243	92,869	236,112
Жинақталған амортизация		(94,505)	(94,505)	(72,948)	(167,453)
2023 ж. 31 қаңтарға теңгерімдік құны		48,738	48,738	19,921	68,659
Түсім		42,511	42,511	59,492	102,003
Істен шығу		(93)	(93)	-	(93)
Амортизациялық аударымдар	17	(22,009)	(22,009)	(29,336)	(51,345)
2023 ж. 31 желтоқсанға теңгерімдік құны		69,147	69,147	50,077	119,224

11 Бағалау міндеттемелері

Бағаланатын міндеттеме – бұл өтеу сомасы шектелмеген және (немесе) өтеу мерзімі анықталмаған Қордың қолданыстағы міндеттемесі. Есептелген міндеттемелер ұзақ мерзімді болып табылады және кепілді өтемдерді төлеуге байланысты қаржылық кепілдіктер бойынша күтілетін шығындардан тұрады.

Қазақстандық мың теңгемен	2023 ж. 31 желтоқсан	2022 ж. 31 желтоқсан
Кепілді өтемдерді төлеу бойынша бағалау міндеттемелері	56,337,340	57,934,385
Бағалау міндеттемелері жиыны	56,337,340	57,934,385

Төменде 2023 және 2022 жылдардағы кепілдікті қамтамасыз ету қозғалысының талдауы берілген.

Қазақстандық мың теңгемен	2023 ж.	2022 ж.
1 қаңтарға кепілдіктерге арналған резерв	57,934,385	61,130,493
<i>Бағалау міндеттемелері бойынша резервке аударымдарға әсер ететін өзгерістер</i>		
Тәуекел параметрлеріндегі өзгеріс	(20,104,886)	(10,400,787)
Тәуекелдің елеулі өсуі (1-кезеңнен 2-кезеңге көшу)	-	-
Дефолт оқиғасының басталуы (2-кезеңнен 3-кезеңге көшу)	-	-
Депозиттер бойынша кепілді өтемдерді төлеу сомасының өзгерісі	18,507,841	7,204,679
Бір жылға пайда немесе залал құрамында көрініс тапқан шығын жиыны	(1,597,045)	(3,196,108)
Таратылуына байланысты салымшылар алдындағы міндеттемелерге көшу	-	-
31 желтоқсанға кепілдіктерге арналған резерв	56,337,340	57,934,385

11 Бағалау міндеттемелері (жалғасы)

Қордың кепілдік берілген міндеттемелері бойынша күтілетін кредиттік шығындар бойынша 2023 жылда тәуекел параметрлерінің өзгеруі келесі факторлармен түсіндіріледі:

- мәжбүрлеп таратылатын қатысушы-банктерден төленген соманы қайтару есебінен қалпына келмейтін ресурстар (LGD) үлесінің 2023 жылы 53.6%-дан 50.6%-ға дейін апта сайынғы төмендеуі;
- Қордың кепілді өтемді төлеу бойынша міндеттемелерінің жиынтық сомасының (EAD) 7.6 трлн теңгеден 9.6 трлн теңгеге ұлғаюы.

12 Кепілді өтемді төлеу бойынша салымшылар алдындағы міндеттемелер

2022 жылы Қор таратылған 9 банктің («Валют-Транзит Банк» АҚ, «Қазинвестбанк» АҚ, «Delta Bank» АҚ, «Qazaq Banki» АҚ, «Қазақстан Эксимбанк» АҚ, «Астана Банкі» АҚ, «Tengri Bank» АҚ, «AsiaCredit Bank (АзияКредит Банкі)» АҚ, «Capital Bank Kazakhstan» АҚ) салымшыларына Заңға сәйкес салымшылардың талап етілмеген өтемақы сомасын олардың зейнетақы шоттарына аудару арқылы кепілдік өтемақы төлеуді аяқтады.

Осылайша, Заңға сәйкес Қордың аталған 9 таратылған банктің салымшыларына кепілдік өтемақы төлеу жөніндегі міндеттемелері тоқтатылды.

Төлем мерзімі өткеннен кейін Қор, егер төлем мерзімі ішінде өтінішті беруге кедергі келтірген заңда белгіленген дәлелді себептердің бірі болса, салымшылардан кепілдік өтемақы төлеуге өтінімдерді қарауға қабылдайды.

Бұл ретте, егер кепілді өтемнің талап етілмеген сомасын Қор БЖЗҚ-ға аударған болса, салымшылар өтемақы алу үшін Қорға жүгінуге құқылы. Мұндай жағдайларда БЖЗҚ Қордың хабарламасы негізінде кепілдік өтемақының талап етілмеген сомасын қайтарады. Салымшының атына ашылған ерікті зейнетақы жарналарын есепке алу үшін жеке зейнетақы шотындағы қалдық кепілдік өтемнің талап етілмеген сомасынан аз болған жағдайда жетіспейтін бөлігін Қор арнайы резерв есебінен толықтырады.

Төлем мерзімі өткеннен кейін кепілдік өтемақыны төлеу туралы өтінішті салымшы банкті тарату процесі аяқталғанға дейін немесе салымшының ерікті зейнетақы жарналары арқылы зейнетақы төлемдеріне құқығының басталуына дейін тапсыруға болады (оның ақшалай қаражатын БЖЗҚ-ға аударған жағдайда).

2023 жылы Қор дәлелді себептер бойынша жалпы сомасы 49,988 мың теңге кепілдік өтемақы төледі.

Лицензиясынан айырылған банктердің салымшыларына кепілді өтемді төлеу бойынша міндеттемелердің көлемі 2023 жыл соңына келесіні құрады:

Банк	Кепілді өтемді төлеу бойынша міндеттемелерінің мөлшері	Кепілді өтемінің төленген сомасы	БЖЗҚ-ға аударылған талап етілмеген қаражат сомасы	Кепілді өтемді төлеу бойынша есептен шығарылған міндеттемелер
«Tengri Bank» АҚ	-	26,245	-	-
«AsiaCredit Bank (АзияКредит Банк)» АҚ	-	14,514	-	-
«Астана Банкі» АҚ	-	9,229	-	-
Жиыны	-	49,988	-	-

12 Кепілді өтемді төлеу бойынша салымшылар алдындағы міндеттемелер (жалғасы)

Лицензиясынан айырылған банктердің салымшыларына кепілді өтемді төлеу бойынша міндеттемелердің көлемі 2022 жылдың соңына қарай келесіні құрады:

Банк	Кепілді өтемді төлеу бойынша міндеттемелердің мөлшері	Кепілді өтемнің төленген сомасы	БЖЗҚ-ға аударылған талап етілмеген қаражат сомасы	Кепілді өтемді төлеу бойынша есептен шығарылған міндеттемелер
«AsiaCredit Bank (АзияКредит Банк)» АҚ	-	325,081	196,695	332,783
«ВалютТранзит Банк» АҚ	-	861	11,362	416,566
«Астана Банкі» АҚ	-	1,526	302,731	78,974
«Tengri Bank» АҚ	-	38,344	95,254	122,056
«Qazaq Banki» АҚ	-	2,129	112,822	36,691
«Capital Bank Kazakhstan» АҚ	-	18,694	88,419	43,011
«Delta Bank» АҚ	-	-	21,622	72,257
«Эксимбанк Қазақстан» АҚ	-	-	1,071	371
«Қазинвестбанк» АҚ	-	-	55	4
Жиыны	-	386,635	830,031	1,102,713

13 Өзге міндеттемелер

2023 және 2022 жылғы 31 желтоқсан бойынша Қордың өзге міндеттемелері келесідей көрсетілген:

Қазақстандық мың теңгемен	2023 ж.	2022 ж.
Амортизациялық құны бойынша бағаланатын өзге қаржылық міндеттемелер		
Кредиторлық берешек	39,462	34,419
Көрсетілген қызметтерге төлемақылар бойынша бағалау міндеттемесі	17,640	282,371
Өзге қаржылық міндеттемелер жиыны	57,102	316,790
Өзге қаржылық емес міндеттемелер		
Сыйақылар мен пайдаланылмаған демалыстар бойынша резервтер	231,229	165,922
Тендерлік өтінімдер бойынша алдын ала төлем	9,606	8,999
Ағымдағы салық міндеттемелері	-	60
Өзге қаржылық емес міндеттемелер жиыны	240,835	174,981
Өзге міндеттемелер жиыны	297,937	491,771

14 Акционерлік капитал

2023 және 2022 жылдарғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Қордың жалғыз акционері ҚРҰБ болып табылады.

Қазақстандық мың теңгемен	Акциялар саны	Жарғылық капитал
2022 жылғы 31 желтоқсанға	1,178,972	235,794,400
Жай акцияларды шығару	-	-
2023 жылғы 31 желтоқсанға	1,178,972	235,794,400

2023 жылғы 31 желтоқсандағы және 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Қордың жарғылық капиталы жалпы сомасы 235,794,400 мың теңгеге әрқайсының номиналды құны 200 мың теңге болатын 1,178,972 жай акцияны құрады. Шығарылған барлық жай акциялар толығымен төленген. Барлық жай акциялар әрбір акция бойынша бір дауыс құқығын береді.

Жарғыға сәйкес Қор коммерциялық емес ұйым болып табылады. Қор пайданы дивидендтер ретінде бөлмейді, ал табыс резерв ретінде жинақталады (20 Ескертпе). Эмиссиялық табыс капиталға енгізілген жарналардың шығарылған акциялардың номиналды құнынан асып кеткен сомасы болып табылады.

15 Пайыздық табыс және шығыс

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	2023 ж.	2022 ж.
Тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісімен есептелген пайыздық табыс		
Амортизациялық құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздар	89,001,787	102,842,164
Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздар	32,083,902	-
Амортизациялық құны бойынша бағаланатын жинақ шоттарындағы ақша қаражаттары	16,504,408	10,451,798
Репо бойынша пайыздық кірістер	-	26,119
Тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісімен есептелген пайыздық табыс жиыны	137,590,097	113,320,081
Пайыздық және өзге де ұқсас табыс жиыны	137,590,097	113,320,081
Таза пайыздық табыс	137,590,097	113,320,081

16 Қатысушы-банктердің жарналарынан таза табыс және мәжбүрлеп таратылатын банктің тарату комиссиясынан түсім

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	2023 ж.	2022 ж.
Қатысушы-банктердің жарналарынан табыс	45,132,559	32,310,765
Мәжбүрлеп таратылатын банктің тарату комиссиясынан түсім бойынша табыс	4,972,730	10,257,683
Тұрақсыздық айыбын есептеу	6,679	4,979
Қатысушы-банктердің жарналарынан табыс және мәжбүрлеп таратылатын банктің тарату комиссиясынан түсім	50,111,968	42,573,427
Мәжбүрлеп таратылған банктердің депозиторларына өтемдер бойынша кететін шығындар	(49,988)	(509)
Қатысушы-банктердің жарналарынан таза табыс және мәжбүрлеп таратылатын банктердің тарату комиссиясынан түсім жиыны	50,061,980	42,572,918

Қатысушы-банктердің жарналарының сомасы 2023 жылы өткен жылмен салыстырғанда келесі өзгерістерге байланысты өсті:

- Қатысушы-банктердің депозиттік базасының өткен жылмен салыстырғанда айтарлықтай өсуі (+20.6%);
- Кейбір қатысушы банктерді олардың тәуекел профилі деңгейінің жоғарылауына байланысты жарна мөлшерлемесі жоғары классификациялық топтарға ауыстыру.
- 2023 жылы тарату комиссиясынан түскен түсімдер 4,972,730 мың теңгені құрады, оның ішінде: «Казинвестбанк» АҚ 25 мың теңге, «Валют-Транзит Банк» АҚ 40,000 мың теңге, «Qazaq Banki» АҚ 815,000 мың теңге, «Астана Банкі» АҚ 1,997,000 мың теңге, «AsiaCredit Bank (АзияКредит Банк)» АҚ, 2,120,705 мың теңге.
- 2022 жылы тарату комиссиясынан түскен түсімдер 10,257,682 мың теңгені құрады, оның ішінде: «Валют-Транзит Банк» АҚ 160,000 мың теңге, «Tengri Bank» АҚ 450,000 мың теңге, «Qazaq Banki» АҚ 1,025,000 мың теңге, «AsiaCredit Bank (АзияКредит Банк)» АҚ 1,339,500 мың теңге, «Capital Bank Kazakhstan» АҚ 1,685,182 мың теңге, «Астана Банкі» АҚ 5,598,000 мың теңге.

17 Әкімшілік және өзге операциялық шығын

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	Ескер.	2023 ж.	2022 ж.
Қызметкерлерге арналған шығындар		1,341,740	882,747
Айыппұл мен тұрақсыздық бойынша дебиторлық берешекті есептен шығару		154,911	-
Операциялық жалдау бойынша шығыстар		92,249	103,743
Шотты басқару шығындары		65,383	58,494
Коммуналдық қызметтер		57,338	51,980
ІТ-инфрақұрылымына қызмет көрсету шығындары және АЖ енгізу		47,140	39,205
Сенімді басқару қызметі		38,048	34,155
Байланыс қызметтері		37,176	37,060
Іс-сапар шығындары		31,102	15,120
Бағдарламалық жасақтама мен басқа да материалдық емес активтердің тозуы	10	29,336	5,442
Пайда салығынан басқа салықтар		23,109	19,873
Негізгі құралдардың тозуы	10	22,009	15,034
Кеңес беру шығындары		17,640	40,320
Директорлар кеңесінің қызмет көрсету шығындары		15,902	15,902
Сақтандыру қызметі		14,943	8,486
ҚҚБ комиссиялары мен банктік қызметтерге шығыстар		14,135	34,633
Мүшелік жарнасы		12,131	11,469
Ақпараттық-түсіндірме жұмыстары бойынша шығындары		10,985	11,219
Кадрларды даярлау және қайта даярлау		9,180	7,105
Өкілдік шығындары		8,599	600
Көлік қызметі		4,992	6,114
Күзет қызметіне байланысты шығындар		2,268	2,068
Басқалары		13,328	12,433
Әкімшілік және өзге операциялық шығындар жиыны		2,063,644	1,413,203

Мемлекеттік зейнетақы қорына аударымдарды қамтитын қызметкерлерге арналған шығын 110,786 мың теңге (2022 ж.: 73,745 мың теңге) және 2% мөлшерлеме бойынша міндетті медициналық сақтандыру жарналары 11,356 мың теңге көлемінде (2022 ж. 2% мөлшерлеме бойынша: 8,442 мың теңге).

18 Корпоративтік табыс салығы

Бір жылға табыс немесе залал құрамында көрініс тапқан корпоративтік табыс салығы (бұдан әрі «КТС») бойынша шығындарға келесі құрамбөліктер кіреді:

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	2023 ж.	2022 ж.
КТС бойынша ағымдағы шығын	-	-
Кейінге қалдырылған салық	4,383	10,094
Бір жылдағы КТС бойынша өтем	4,383	10,094

18 Корпоративтік табыс салығы (жалғасы)

2023 және 2022 жылдардағы Қордың салық салынатын пайдасына қолданылатын КТС ағымдағы мөлшерлемесі 20% құрайды. Төменде теориялық салық шығындарын КТС бойынша нақты шығындармен салыстыру берілген:

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	2023 ж.	2022 ж.
Салық салынғанға дейінгі пайда	183,065,833	158,392,357
Заңнамамен анықталған КТС мөлшерлемесі бойынша теориялық салықтық аударымдар	36,613,167	31,678,471
Салық мақсаттарында шегеруге/салық салынуға жатпайтын табыстың немесе шығынның салықтық әсерлері:		
- Арнайы резерв активтерінен босатылған инвестициялық табыс	(22,222,621)	(17,872,978)
- Қатысушы-банктердің жарналарынан табыс және мәжбүрлеп таратылатын банктің тарату комиссиясынан түсім	(10,022,394)	(8,514,685)
- Мемлекеттік бағалы қағаздар мен листингтің ең жоғары және ең жоғарыдан кейінгі санаты бойынша бағалы қағаздар бойынша салық салынбайтын табыс	(4,599,925)	(4,557,525)
- Кредиттік залалдарға бағалау резервтері және бағалау міндеттемелері бойынша резерв	(319,409)	(639,222)
- Өзге босатылған табыс	871,583	158,762
- Мәжбүрлеп таратылған банктердің депозиторларына өтеу бойынша шығын	9,998	102
- Бұрын танылмаған өзге кейінге қалдырылған салықтық активтерді тану	(326,016)	(242,831)
Бір жылдағы табыс салығы бойынша өтем	4,383	10,094

«Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы (Салық кодексі)» Қазақстан Республикасы Кодексінің 302-бабының 2-тармағына сәйкес, бюджетке төленуге жататын КТС сомасы ұтыстар, сыйақылар, дивидендтер түріндегі кірістерден төлем көзінен ұсталатын КТС сомасына тек растайтын құжаттар болуы негізінде азайтылады. Салық кодексінің 302-бабының 3-тармағына сәйкес, егер сыйақы, дивидендтер түріндегі табыстан төлем көзінен ұсталған КТС сомасы есептелген КТС-тен көп болса, төлем көзінен ұсталған КТС сомасы мен бюджетке төленуге жататын КТС сомасы арасындағы айырма есептелген сомасы келесі он салық кезеңіне қоса беріледі және осы салық кезеңдері үшін бюджетке төленуге жататын КТС сомасын дәйекті түрде азайтады.

2016 жылы салық агентімен (ҚРҰБ) төлем көзінен КТС сомаларын сыйақы түріндегі Қор кірісінен ұстап, төлем жүргізді. 2023 жылы Қор Салық кодексінің 302 бабының 2 және 3 тармақтарын пайдаланып, ҚРҰБ-мен төлем көзінен ұсталған 326,016 мың теңге КТС сомасындағы, 2023 жыл үшін, бюджетке төленетін КТС сомасының бір бөлігін азайтты (2022 ж.: 242,831 мың теңге).

ХҚЕС пен Қазақстан Республикасының салық заңнамасы арасындағы айырмашылықтар қаржылық есептілік мақсаттары үшін активтер мен міндеттемелердің баланстық құны мен олардың табыс салығы мақсаттары үшін негізі арасындағы уақытша айырмашылықтарға әкеледі.

18 Корпоративтік табыс салығы (жалғасы)

Осы уақытша айырмашылықтарға қозғалыстың салықтық әсері төменде егжей-тегжейлі сипатталған және 20% (2022: 20%) мөлшерлемесі бойынша танылады:

Қазақстандық мың теңгемен	1 қаңтар 2023 ж.	Капитал құрамына есептеледі	Пайдаға немесе шығынға өтеледі/ (есептеледі).	31 желтоқсан 2023 ж.
Шегерілетін/(салық салынатын) уақытша айырмашылықтардың салықтық әсері				
Негізгі құралдар	(1,384)	(103)	(375)	(1,862)
Пайдаланылмаған демалыстар мен сыйақылар бойынша есептелген шығындар	33,184	-	13,062	46,246
Басқа міндеттемелер	11,831	-	(8,304)	3,527
Таза кейінге қалдырылған салық активі	43,631	(103)	4,383	47,911

2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдағы уақытша айырмашылықтар қозғалысының салықтық әсері келесідей:

Қазақстандық мың теңгемен	1 қаңтар 2022 ж.	Пайдаға немесе шығынға өтеледі/ (есептеледі).	31 желтоқсан 2022 ж.
Шегерілетін/(салық салынатын) уақытша айырмашылықтардың салықтық әсері			
Негізгі құралдар	(1,724)	340	(1,384)
Пайдаланылмаған демалыстар мен сыйақылар бойынша есептелген шығындар	27,077	6,107	33,184
Басқа міндеттемелер	8,184	3,647	11,831
Таза кейінге қалдырылған салық активі	33,537	10,094	43,631

19 Қаржылық тәуекелдерді басқару

Кредиттік тәуекел

Қор қаржылық құралы бар операция тараптарының бірі шарт бойынша міндеттемелерді орындамау салдарынан екінші тараптың қаржылық шығын шегуіне себеп болу тәуекелі болып табылатын кредиттік тәуекелге ұшырағыш.

Тәуекелдерді басқару мақсаттары үшін кредиттік тәуекелді бағалау күрделі процесс болып табылады және моделдердің пайдаланылуын талап етеді, өйткені тәуекел нарықтық жағдайларға, күтілетін ақша ағындарына байланысты және уақыт өте келе өзгереді. Активтер қоржыны мен кепілдендіру шарттары бойынша кредиттік тәуекелді бағалау дефолттың басталу ықтималдылығына, тиісті залалдылық коэффициенттеріне және контрагенттер арасында дефолттар корреляциясына қатысты қосымша бағалауларды талап етеді.

Дефолт – уәкілетті органның қатысушы банкті барлық банктік операцияларды жүргізу лицензиясынан айыруы.

19 Қаржылық тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Кепілдік берілген міндеттемелер бойынша кредиттік тәуекелді бағалау

Қатысушы-банктің тәуекелдерді жіктеу тобы тоқсан сайын сандық және сапалық көрсеткіштерді талдау негізінде анықталады. Сандық көрсеткіштерге келесі көрсеткіштер топтары жатады: капиталдың жеткіліктілігі, активтердің сапасы, табыстылық және өтімділік. Сапалық көрсеткіштерге ҚНРДА бақылау бағасын, халықаралық рейтингтік агенттіктердің рейтингінің болуын, қаржылық есептілікке сыртқы аудиттен ескертулермен берілген пікірдің болмауын және қаржылық есептіліктің жалпыға қолжетімділігін сипаттайтын көрсеткіштер жатады. Сандық және сапалық көрсеткіштердің мәндері олардың сәйкес шекті баллдарымен өзара сәйкестендіреді. Шекті баллдарға байланысты әрбір көрсеткішке аралық балл қойылады. Банктің жалпы баллы – аралық баллдардың қосындысы. Жалпы жиынтық баллды есептеу нәтижелері бойынша қатысушы-банктің жіктеу тобы анықталады. Әрбір жіктеу тобы үшін сәйкес несиелік тәуекел деңгейі анықталады. Берілген жалпы жиынтық баллға байланысты қатысушы-банктер «А»-дан «Е»-ге дейін 5 топқа жіктеледі. Тәуекел профилі ең төмен қатысушы-банктер «А» тобына, тәуекел деңгейі ең жоғары банктер «Е» тобына жатқызылған. «А»-дан «D» топтарына жіктелген қатысушы-банктер 1-кезеңге жатады. 2-кезеңге (дефолтқа дейінгі «F» тобы) қаржылық жағдайы тұрақсыз «Е» тәуекел классификациялық тобына жіктелген, оның салымшылары мен кредиторларының мүдделеріне қауіп төндіретін және (немесе) қаржы жүйесінің тұрақтылығына немесе дәрменсіз банктер санатына жататын қатысушы-банктер, сондай-ақ банктік және өзге де операцияларды жүргізу лицензиялары тоқтатылған қатысушы-банктер жатады. Қатысушы-банк банктік және өзге операцияларды жүргізу лицензиясынан айырылған кезде мұндай банк «G» дефолт тобына кіреді. Дефолт ықтималдылығын бағалау үшін базалық және стресстік сценарийлер бойынша банктердің бір топтық жіктелімінен екіншісіне өтуіне қадағалау жүргізіледі. Дефолттың қорытынды ықтималдылығы екі сценарийлер арасында көшу ықтималдылықтарының өлшенген қосындысы болып табылады. Бұдан басқа, Қор макроэкономикалық көрсеткіштердің қатысушы-банктің дефолтқа ұшырау ықтималдығына ықпалын, «Мертон-Васичек» моделінің көмегімен дефолт пен макрокөрсеткіштер арасында корреляция бар болған жағдайда есептей алады. Дегенмен, қазіргі уақытта дефолттар көлемінің жеткіліксіздігіне байланысты дефолттар мен макрокөрсеткіштердің арасындағы корреляция жоқ.

1-кезеңде жіктелген қатысушы-банктер үшін Қордың кепілді міндеттемелері бойынша күтілетін кредиттік шығындарды есептеу кезінде төлемді орындамау тәуекелі есепті күннен бастап 12 ай ішінде бағаланады. 2-кезеңде жіктелген қатысушы-банктер үшін Қордың кепілді міндеттемелері бойынша шығындарды есептеу кезінде дефолттың орын алу ықтималдылығы, дисконттауды ескере отырып, қаржы құралының қолданылу мерзімі ішінде бағаланады. Күтілетін кредиттік шығындар ауқымы қатысушы-банк облигацияларының өтеу мерзіміне кірістілігінің орташа алынған мөлшерлемесін пайдалана отырып дисконтталады. Пайданың орташа алынған мөлшерлемесі есепті күнге қатысушы-банктің барлық шығарылған облигацияларының жалпы көлеміндегі жеке облигацияның шығарылым көлемінің үлесін тиісті кірістілік нормасына қолдану жолымен есептеледі. 3-кезеңге жатқызылған қатысушы-банктер үшін дефолт ықтималдығы 100% деңгейінде бағаланады.

Банктерді тарату барысында қалпына келтіруге жатпайтын құралдар үлестері депозиторларға кепілдік берілген өтемді төлеу бойынша тарихи деректердің және банкті мәжбүрлеп тарату барысында төленген қаражатты қайтарулардың негізінде анықталады. Қор әр банк бойынша қалпына келтіруге жатпайтын құралдар үлесін орташалау жолымен қалпына келтіруге жатпайтын құралдардың жалпы деңгейін айқындайды.

Амортизацияланған құны бойынша және өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржылық активтер бойынша кредиттік тәуекелді бағалау

Қор өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық құралдармен байланысты күтілетін кредиттік залалдарды бағалайды. Банктердегі бағалы қағаздарға және қаражатқа орналастырылған қаржылық активтерде халықаралық рейтингтік агенттіктердің сыртқы рейтингтері (Fitch Ratings, Moody's Investors Service, Standard & Poor's) берілетін контрагенттердің қаржылық активтері бар.

Қор дефолттың тарихи ықтималдылығы (PD) және Bloomberg жүйесінен алынған қаржылық құралдарды қалпына келтіру дәрежесі (PR) бойынша Fitch рейтингтік агенттігінен деректерді пайдалануды басым (негізгі) нұсқа етіп таңдады. Fitch Ratings-тен рейтинг болмаған жағдайда Қор Moody's және Standard & Poor's рейтингтік агенттіктерінің деректерін пайдаланады. Болжамдар негізінде Қор амортизацияланған құны бойынша және өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық құралдармен байланысты күтілетін кредиттік залалдарды бағалайды. Қор күтілетін кредиттік залалдарды бағалайды және әр есепті күні кредиттік залалдарға арналған бағалау резервтерін таниды. Күтілетін кредиттік залалдарды бағалау мыналарды көрсетеді: (i) ықтимал нәтижелер ауқымын бағалау жолымен анықталған алдын ала алынбаған және ықтималдылықты ескерумен өлшемделген соманы, (ii) ақшаның уақытша құнын және (iii) артық шығынсыз және күш салусыз есепті күні қолжетімді өткен оқиғалар, ағымдағы жағдайлар және болжанатын болашақ экономикалық жағдайлар туралы негізді және расталатын ақпараттың барлығын.

19 Қаржылық тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Қор Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің облигациялары және ҚРҰБ ноталары бойынша BBB-кредиттік рейтингі бар ноталары бойынша күтілетін кредиттік залалдарды есептеу кезінде тәуелсіз рейтингі бар эмитенттер үшін белгіленген PD-ны қолданады.

Әр есепті күнгі жағдай бойынша Қор бастапқы тану сәтінен бастап қаржылық құралдар үшін кредиттік тәуекелдің өзгеруінің маңыздылығын бағалайды және оларды кредиттік тәуекел деңгейіне байланысты белгілі бір топтарға жіктейді.

1-кезеңге бастапқы танылғанда кредиттік тәуекелі төмен болған және тәуекелі сатып алған сәттен бастап айтарлықтай артпаған (тану сәтіндегі кредиттік-құнсызданғандарды қоспағанда) қаржылық құралдар жіктеледі.

2-кезеңге бастапқы тану сәтінен бастап кредиттік тәуекелінің айтарлықтай артқаны анықталған қаржылық құралдар жіктеледі. Кредиттік тәуекелдің артуы көшу өлшемшарттарына сәйкес әр қаржылық құрал үшін жеке анықталатын болады.

3-кезеңге осындай қаржылық құрал бойынша есептік болашақ ақша ағындарына кері әсер еткен бір немесе бірнеше құнсыздану оқиғасы анықталған қаржылық құралдар жіктеледі. Сонымен қатар, бұл «СС» және одан төмен кредиттік рейтинг берілген қаржылық құралдар.

Банктердегі бағалы қағаздар мен қаражат қоржынында халықаралық рейтингтік агенттіктердің сыртқы рейтингтері (Fitch Ratings, Moody's Investors Service, Standard & Poor's) берілетін контрагенттердің қаржылық құралдары бар.

Сыртқы рейтингтер кешігуші өлшемшарт болып табылады, себебі ол агенттік соңғы рет рейтингті жаңартқаннан кейін болып кеткен оқиғаларды немесе алынған маңызды ақпаратты көрсетпейді. Демек, Қор екі және одан көп рейтингтік агенттіктен рейтинг берілгенде ең соңғы жарияланған рейтингті пайдаланатын болады.

Бастапқы тану сәтінен бастап кредиттік тәуекелдің айтарлықтай арту өлшемшарттары (сандық және сапалық):

- Бастапқы бағалағанда BBB/Baa2/BBB – S&P немесе Moody's немесе Fitch және одан жоғары рейтингі бар қаржылық активтер үшін кредиттік тәуекелдің айтарлықтай артуы болып қаржылық активтің/бағалы қағаздар контрагентінің/эмитентінің рейтингісінің екі сатыға және одан көп төмендеуі танылады;
- Бастапқы бағалағанда BBB/Baa2/BBB – S&P немесе Moody's немесе Fitch рейтингі бар қаржылық активтер үшін кредиттік тәуекелдің айтарлықтай артуы болып қаржылық активтің/бағалы қағаздар контрагентінің/эмитентінің рейтингісінің бір сатыға төмендеуі танылады;
- Техникалық мерзімін өткізіп алуларды қоспағанда, 1 күннен аса есептелген купонды төлеу мерзімін өткізіп алу.

Қаржылық құралдардың құнсыздануының келесі өлшемшарттары (сандық және сапалық) бар:

- Есепті күні рейтингі СС және одан төмен қаржылық мекемелер;
- Рұқсат етілген мерзімін өткізу мерзімінен кейін купонды/есептелген сыйақыны және/немесе негізгі борышты төлеу мерзімін 90 күннен әрі қарай кешіктіру (купон үшін 5 күннен аса).

Қазақстан Республикасының мемлекеттік бағалы қағаздарына, эмитенті квазимемлекеттік секторға, шет мемлекеттердің орталық/ұлттық банктеріне жататын бағалы қағаздар бойынша рейтинг болмаған жағдайда, PD (дефолт ықтималдығы) көрсеткішін есептеу тәуелсіз рейтингті пайдалану, сондай-ақ олар бойынша болжам (Rating Outlook).

Эмитент үкіметтік емес ұйым болып табылатын қаржы активі немесе контрагент/бағалы қағаздар эмитенті үшін рейтинг болмаған жағдайда, PD (дефолт ықтималдығы) көрсеткішін есептеу оның бас ұйымының рейтингін пайдалануға негізделген, сондай-ақ олар бойынша болжам (Rating Outlook) немесе несиелік құнсызданудың ұқсас белгілері бар байланысты, ұқсас субъектілердің рейтингі (несиелік тәуекел деңгейі, өтеу әдісі, несие мерзімі және пайыздық мөлшерлемелер, ұқсас географиялық орналасуы және т.б.).

19 Қаржылық тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Контрагентке сыртқы кредиттік рейтинг болмаған және рейтингті баламалы әдіспен анықтау мүмкін болмаған жағдайда Bloomberg Default Risk (бұдан әрі – «DRSK») функциясын немесе DRSK ұқсас құралдарын пайдаланумен провизияларды есептеуге жеке тәсіл қолданылады. Осы функция оның қаржылық есептілік деректеріне негізделі және қаржылық коэффициенттерді басшылыққа ала отырып, PD анықтауға мүмкіндік береді. «DRSK» функциясы компанияның негізгі қаржылық көрсеткіштерін «Bloomberg» жүйесінен алынған сала бойынша орташа тарихи көрсеткіштермен салыстырады және ұқсас тарихи салалық деректер негізінде ұйым бойынша PD көрсетеді.

«Қазақстанның депозиттерге кепілдік беру қоры» АҚ кепілдік берілген өтемді төлеумен байланысты шартты міндеттемелерді жабуға арналған резервін есептеу әдістемелеріне» сәйкес базалық мәндерді беру процесі, онда қатысушы-банктерді бағалау үшін жинақтау балдары мен қатысушы-банктер топтарының жіктелімі негізінде анықталған Қордың ішкі рейтингтері қолданылады.

Кредиттік тәуекелдің максималды мөлшері

Қордың кредиттік тәуекелінің максималды мөлшері нақты активтерге тән жеке тәуекелдерге және жалпы нарықтық тәуекелдерге байланысты айтарлықтай құбылып тұруы мүмкін.

Келесі кестеде теңгерімдік қаржылық активтер бойынша кредиттік тәуекелдің максималды мөлшері берілген. Қаржылық жағдай туралы есепте көрініс табатын қаржылық активтер үшін кредиттік тәуекелдің максималды мөлшері қандай да болмасын есепке алулар мен қамсыздандыруды ескерусіз осы активтердің теңгерімдік құнына тең.

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	2023 ж. 31 желтоқсан	2022 ж. 31 желтоқсан
Ақша қаражаттары және ақша қаражаттарының баламалары	69,528,522	104,727,079
Борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар	1,212,700,341	1,107,836,448
Дебиторлық берешек	7,412,520	3,690,987

Қаржылық активтердің кредиттік рейтингтері

Қаржылық активтер халықаралық танылған рейтингтік агенттіктер берген ағымдағы кредиттік рейтингтер ескеріле отырып, жіктеледі. Ең жоғары ықтимал рейтинг – AAA. Қаржылық активтердің инвестициялық деңгейі AAA-дан BBB- дейінгі рейтингтерге сәйкес келеді. Рейтингі BBB- төмен қаржылық активтер алып-сатарлық деңгейге жатады.

Қордың қаржылық активтерінің кредиттік рейтингтері 7, 8 және 9 Ескертпелерде ашылған.

Нарықтық тәуекел

Қор валюталық және пайыздық мөлшерлеме құралдары бойынша ашық позицияларға байланысты нарықтық тәуекелге ұшырайды, олар нарықтың жалпы және ерекше қозғалысы тәуекеліне ұшырайды.

Валюталық тәуекел

Қордың шетел валютасындағы активтері бар.

Валюталық тәуекел – нарықтық айырбас бағамдарының өзгеруіне байланысты қаржы құралының әділ құнының немесе болашақ ақша ағындарының өзгеру тәуекелі.

19 Қаржылық тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Валюталық тәуекел (жалғасы)

Төмендегі кестеде есепті кезең аяғындағы жағдай бойынша валюталық тәуекелдің жалпы талдау берілген.

Қазақстанның мың теңгемен	2023 ж. 31 желтоқсанға			2022 ж. 31 желтоқсанға		
	Қазақстан теңгесі	АҚШ доллары	Жиыны	Қазақстан теңгесі	АҚШ доллары	Жиыны
Қаржылық активтер						
Ақша қаражаттары және оның баламалары	55,729,959	13,798,563	69,528,522	104,727,079	-	104,727,079
Борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар	1,076,717,523	134,128,301	1,210,845,824	1,107,836,448	-	1,107,836,448
Дебиторлық берешек	7,412,520	-	7,412,520	3,690,987	-	3,690,987
Қаржылық активтер жиыны	1,139,860,002	147,926,864	1,287,786,866	1,216,254,514		1,216,254,514
Қаржылық міндеттемелер						
Өзге қаржылық міндеттемелер	39,462	-	39,462	34,419	-	34,419
Қаржылық міндеттемелер жиыны	39,462	-	39,462	34,419	-	34,419
Ашық теңгерімдік жайғасым	1,139,820,540	147,926,864	1,287,747,404	1,216,220,095	-	1,216,220,095

Төмендегі кестеде 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Қордың елеулі позициялары бар валюталар көрсетілген. Жүргізілген талдау теңгеге қатысты айырбас бағамдарының мүмкін болатын өзгерісінің пайда немесе залал және өзге жиынтық кіріс туралы есептегі әсерін есептеуден тұрады, бұл ретте басқа барлық параметрлер тұрақты деп есептеледі. Кестедегі теріс сомалар пайда немесе залал туралы есептің және өзге жиынтық кірістің немесе капиталдың ықтимал таза төмендеуін, ал оң сомалар әлеуетті таза өсуді көрсетеді.

Валюта	2023 жылғы валюта бағамының % өзгеруі	2023 жылдағы салықтандыруға дейінгі пайдаға әсері	2022 жылғы валюта бағамының % өзгеруі	2023 жылдағы салықтандыруға дейінгі пайдаға әсері
АҚШ доллары	10%	14,792,686	-	-
АҚШ доллары	-10%	(14,792,686)	-	-

Пайыздық тәуекел

Пайыздық тәуекел – бұл әділ құнның немесе қаржылық құрал бойынша ақша қаражаттарының болашақ ағындарының нарықтық пайыздық мөлшерлемелердің өзгеруіне байланысты құбылып отыру тәуекелі.

Қор нарықтық пайыздық мөлшерлемелер құбылуларының оның қаржылық ахуалына және ақша ағындарына әсерімен байланысты тәуекелді өзіне қабылдайды. Мұндай құбылулар пайыздық айырма деңгейін арттыруы мүмкін, алайда пайыздық мөлшерлемелер кенет өзгерген жағдайда пайыздық айырма төмендеуі немесе залалдардың пайда болуына әкелуі мүмкін.

Қазіргі уақытта Қор басшылығының пайыздық мөлшерлеме тәуекелін шектеу тәсілінің мәні халықаралық қаржы ұйымдарының сыйақы мөлшерлемесі құбылмалы және номиналды құны 51,950,267 мың теңгені құрайтын бағалы қағаздарын қоспағанда, сыйақысы бекітілген жоғары өтімді мемлекеттік қаржылық құралдарға инвестициялауда. Сыйақы мөлшерлемесі құбылмалы қаржылық құралдар үлесі қаржылық құралдардың жалпы қоржынында жиырма пайыздан төмен құрайды.

19 Қаржылық тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Пайыздық тәуекел (жалғасы)

Пайданың немесе залалдың және капиталдың (салықтарды шегергендегі) пайыздық мөлшерлемелердің өзгерісіне сезімталдығының талдауы төменде берілген (теңгемен номинацияланған құралдар бойынша +/- 3%):

Қазақстандық мың теңгемен	2023 жылғы 31 желтоқсан		2022 жылғы 31 желтоқсан	
	Пайыз мөлшерлемесі +3%	Пайыз мөлшерлемесі -3%	Пайыз мөлшерлемесі +3%	Пайыз мөлшерлемесі -3%
Бағалы қағаздар:				
Пайда мен залалға таза әсері	275,344	(275,344)	279,673	(279,673)
Капиталға таза әсері	275,344	(275,344)	279,673	(279,673)

Сыйақы мөлшерлемелерінің өзгеру тәуекелі көбінесе сыйақы мөлшерлемелерінің өзгеруін мониторингілеу жолымен басқарылады. Негізгі қаржылық құралдар бойынша сыйақы мөлшерлемелерін қайта қарау мерзімдеріне қатысты қысқаша ақпарат келесідей жолмен берілуі тиіс:

Қазақстандық мың теңгемен	1 жыл және одан жоғары	
	2023 ж.	2022 ж.
Борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар	49,259,735	53,954,024
Қаржылық активтер жиыны	49,259,735	53,954,024
Қаржылық міндеттемелер жиыны	-	-
Жыл соңындағы пайыздық мөлшерлемелер бойынша таза алшақтық	49,259,735	53,954,024

Географиялық тәуекелдің шоғырлануы

Активтер, міндеттемелер және кредиттік сипаттағы міндеттемелер контрагенттің орналасқан еліне сәйкес жіктелген. Төменде 2023 жылғы 31 желтоқсан мен 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Қордың қаржылық активтері мен міндеттемелерінің географиялық шоғырлануының талдауы берілген:

Қазақстандық мың теңгемен	Қазақстан	Басқа елдер	2023 ж. 31 желтоқсанға жиыны
Қаржылық активтер			
Ақша қаражаттары және ақша қаражаттарының баламалары	69,528,522	-	69,528,522
Борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар	1,078,572,040	134,128,301	1,212,700,341
Дебиторлық берешек	7,412,520	-	7,412,520
Қаржылық активтер жиыны	1,155,513,082	134,128,301	1,289,641,383
Қаржылық міндеттемелер жиыны	39,462	-	39,462
Теңгерімдік қаржылық құралдар бойынша таза жайғасым	1,155,473,620	134,128,301	1,289,601,921
Кредиттік сипаттағы міндеттемелер	-	-	-

19 Қаржылық тәуекелдерді басқару (жалғасы)

			2022 ж. 31 желтоқсанға жиыны
Қазақстандық мың теңгемен	Қазақстан	Басқа елдер	
Қаржылық активтер			
Ақша қаражаттары және ақша қаражаттарының баламалары	104,727,079	-	104,727,079
Борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар	1,030,849,430	76,987,018	1,107,836,448
Дебиторлық берешек	3,690,987	-	3,690,987
Қаржылық активтер жиыны	1,139,267,496	76,987,018	1,216,254,514
Қаржылық міндеттемелер жиыны	34,419	-	34,419
Теңгерімдік қаржылық құралдар бойынша таза жайғасым	1,139,233,077	76,987,018	1,216,220,095
Кредиттік сипаттағы міндеттемелер	-	-	-

Өтімділік тәуекелі

Өтімділік тәуекелі – бұл, есебі ақша қаражаттарымен немесе басқа қаржылық активтермен жүргізілетін қаржылық міндеттемелермен байланысты міндеттерді орындағанда Қорда қиындықтардың туындау тәуекелі. Өтімділік тәуекелі қаржылық активті оның әділ құнына жақын бағамен дереу сатудың мүмкін болмауы нәтижесінде пайда болуы мүмкін. Қор өтімді қаражатқа сұранысты жүйелі түрде қадағалап отырады және басшылық кез-келген басталатын міндеттемелерді орындауға жеткілікті көлемде қаражаттың болуын қамтамасыз етеді.

Депозиторлар алдындағы міндеттемелерді өтеу үшін арнайы резервтің жеткілікті деңгейін ұстап тұру өтімділік тәуекелін басқарудың негізгі мақсаты болып табылады. Арнайы резервтің қажетті деңгейі Қордың ішкі ережелеріне сәйкес есептеледі. Қордың арнайы резервін қалыптастырудың негізгі көзі қатысушы-банктердің міндетті жарналары болып табылады.

Төмендегі кестеде 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өтеу мерзімі бойынша қаржы құралдарының талдауы берілген. Өтімділік тәуекелін және пайыздық мөлшерлеме тәуекелін одан әрі талдау 7 ХҚЕС (IFRS) сәйкес төмендегі кестелерде берілген. Кестелерде көрсетілген сомалар қаржылық жағдай туралы есептегі сомадан ерекшеленеді, себебі бұл ашып көрсетуге тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісіне сәйкес Қор әлі мойындамаған, өтеу мерзімдеріне (пайыздық төлемдерді қоса алғанда) сәйкес төленетін қаржылық активтер мен міндеттемелердің шарттық сомалары кіреді.

Қазақстандық мың теңгемен	Талап етілгенше және 1 айға дейінгі	1-ден 6 айға дейінгі	6-дан 12 айға дейінгі	12 айдан 5 жылға дейінгі	5 жылдан жоғары	Жиыны
Активтер						
Ақша қаражаттары және ақша қаражаттарының баламалары	69,599,348	-	-	-	-	69,599,348
Борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар	23,520,498	261,223,007	39,741,405	741,159,533	973,854,088	2,039,498,531
Дебиторлық берешек	7,412,520					7,412,520
Жиыны	100,532,366	261,223,007	39,741,405	741,159,533	973,854,088	2,116,510,399
Міндеттемелер						
Өзге қаржылық міндеттемелер	39,462	-	-	-	-	39,462
Барлық қаржылық міндеттемелер бойынша ықтимал болашақ төлемдер	39,462	-	-	-	-	39,462
Қаржылық құралдар бойынша өтімділік алшақтығы	100,492,904	261,223,007	39,741,405	741,159,533	973,854,088	2,116,470,937

19 Қаржылық тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Өтімділік тәуекелі (жалғасы)

Төмендегі кестеде 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өтеу мерзімдері бойынша қаржылық құралдар талдауы берілген:

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	Талап етілгенше және 1 айға дейінгі	1-ден 6 айға дейінгі	6-дан 12 айға дейінгі	12 айдан 5 жылға дейінгі	5 жылдан жоғары	Жиыны
Активтер						
Ақша қаражаттары және ақша қаражаттарының баламалары	104,917,303	-	-	-	-	104,917,303
Борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар	8,675,172	92,865,000	70,137,481	658,877,261	1,048,693,451	1,879,248,365
Дебиторлық берешек	3,690,987	-	-	-	-	3,690,987
Жиыны	117,283,462	92,865,000	70,137,481	658,877,261	1,048,693,451	1,987,856,655
Міндеттемелер						
Өзге қаржылық міндеттемелер	34,419	-	-	-	-	34,419
Барлық қаржылық міндеттемелер бойынша ықтимал болашақ төлемдер	34,419	-	-	-	-	34,419
Қаржылық құралдар бойынша өтімділік алшақтығы	117,249,043	92,865,000	70,137,481	658,877,261	1,048,693,451	1,987,822,236

20 Капиталды басқару

Қордың жарияланған және шығарылған (төленген) жарғылық капиталын өзгерту (көбейту немесе азайту) Қазақстан Республикасының заңнамасына және Қор Жарғысына сәйкес жүргізіледі.

Резервтік капитал бөлінбеген таза табыс есебінен Қордың жарияланған жарғылық капиталынан кемінде бір пайыз мөлшерінде қалыптасады және Қор Акционерінің шешімімен анықталған тәртіпте Қор қызметімен байланысты залалды өтеуге ғана пайдаланылады.

Капиталды басқару саласындағы Қордың негізгі мақсаты оның оңтайлы құрылымын қолдау мақсатында үздіксіз қызметті жалғастыру мүмкіндігін қамтамасыз ету, және де қаржылық жүйе тұрақтылығын қатысушы банк барлық банк операцияларын жүргізу лицензиясынан айырылған жағдайда депозиттерге міндетті кепілдік беруді жүзеге асыру ретінде қамтамасыз ету болып табылады.

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	2023 ж. 31 желтоқсан	2022 ж. 31 желтоқсан
Қатысушы-банктердің жинақталған күнтізбелік жарналары	343,621,372	298,544,312
Мәжбүрлеп таратылатын банктің тарату комиссиясы өтейтін жинақталған сома	65,057,886	60,085,156
Қатысушы-банктерге төленген жинақталған өсімпұлдың, айыппұлдың сомасы	73,455	66,776
Заңға сәйкес меншікті қаражат есебінен қалыптастырылған резерв	55,600,000	55,600,000
Арнайы резервті қалыптастыруға жатқызылған Қордың жинақталған таза табысы	505,888,157	390,059,414
Жарғылық капиталдың қосымша қалыптастыруын есепке алмағандағы арнайы өтем резерв жиыны	970,240,870	804,355,658
Жарғылық капиталдың 70% мөлшерінде арнайы өтем резервке ықтимал қосымшасын қалыптастыру	165,056,080	165,056,080
Жарғылық капиталдың қосымша қалыптастыруын есепке алғандағы арнайы өтем резерв жиыны	1,135,296,950	969,411,738

20 Капиталды басқару (жалғасы)

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Қордың арнайы резерві қатысушы банктердегі кепілдік берілген депозиттердің жалпы сомасының 4.8%-ын және Қордың жарғылық капиталының 70%-ын есепке алғанда 5.6%-ын құрайды (2022 жылғы 31 желтоқсанда: 4,8% және 5,7%), тиісінше). Осылайша, 2023 және 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қамту көрсеткіші ықтимал қосымша қалыптастыруды ескере отырып, Заңда белгіленген ең төменгі мөлшерге сәйкес келеді.

Қордың жылдық қаржылық есебін бекіткеннен кейін таза табыс арнайы резервке аударылады.

21 Шартты міндеттемелер

Салық міндеттемелері

Қазақстан Республикасының Салық заңнамасы Қордың операциялары мен қызметіне байланысты қолдануларда әр түрлі түсіндірулердің орын алу мүмкіндігін жоққа шығармайды. Осыған орай, Қор басшылығымен анықталған салықтық позиция, және салық позициясы негізделетін ресми құжаттамалар, салық органдары тарапынан дау туғызуы ықтимал. Салық тексерулері, тексеру жүргізу туралы шешім қабылдаған жылдың алдындағы бес күнтізбелік жылды қамтуы мүмкін. Жекелеген жағдайларда тексерулер одан ұзақ мерзімді қамтуы мүмкін.

Қаржы есептілігінде көрсетілген салықтарды анықтау барысындағы Қор Басшылығының пайымдаулары негізделген болып табылады.

Соттың істі қараулары

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Қорда жауапкер ретінде сот процесінде айтарлықтай сомаға қатысты даулар болған жоқ.

Операциялық жалдау бойынша міндеттемелер

Қорда жедел жалға берілетін ғимарат пен көлік құралдары бар. Жалға беру, әдетте, бір жылға арналған. Жалға алу төлемдері, әдетте, жыл сайынғы нарықтық жалдау шарттарын көрсету үшін өседі. Жалға шартты жалдау кірмейді.

22 Әділ құн туралы ақпаратты ашу

Әділ құнды бағалау нәтижелері келесідей жолмен әділ құн иерархиясы деңгейлері бойынша талданып, бөлінеді: (i) 1-деңгейге ұқсас активтер немесе міндеттемелер үшін белсенді нарықтардағы белгіленетін (түзетілмейтін) бағалар бойынша бағалаулар жатады, (ii) 2-деңгейге – барлық пайдаланылған елеулі бастапқы деректер тура немесе жанама актив не міндеттеме үшін байқалатын болып табылатын бағалау моделдері көмегімен алынғандар жатады (яғни, мысалға, бағалар негізінде алынғандар), және (iii) байқалатын нарықтық деректерге негізделмеген (яғни байқалмайтын бастапқы деректерге негізделген) бағалаулар болып табылатын 3-деңгей бағалаулары. Қаржылық құралдарды әділ құн иерархиясы санаттары бойынша бөлу үшін басшылық пайымдамалар пайдаланады. Егер әділ құнды бағалау үшін едәуір түзетулер талап ететін байқалатын бастапқы деректер пайдаланылса, бұл бағалау 3-деңгейге жатқызылады. Пайдаланылатын бастапқы деректердің маңыздылығы әділ құнды бағалаудың барлық жиынтығы үшін бағаланады.

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Қор басшылығының пікірінше, қаржылық есептілікте көрсетілген қаржылық активтер мен міндеттемелердің баланстық құны олардың әділ құнына тең болады.

22 Әділ құн туралы ақпаратты ашу (жалғасы)

Келесі кестеде 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша әділ құн бойынша есептелмейтін, олар үшін әділ құнды ашып көрсететін, активтер мен міндеттемелер көрсетілген:

2022 ж. 31 желтоқсан					
Қазақстандық мың теңгемен	1-деңгей	2-деңгей	3-деңгей	Жиыны	Теңгерімдік құны
Борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар					
Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің облигациялары	820,517,512	-	-	820,517,512	903,978,158
ХҚҰ облигациялары	66,326,049	-	-	66,326,049	54,510,539
Корпоративтік облигациялар	138,141,754	-	-	138,141,754	149,347,751
Жиыны	1,024,985,315	-	-	1,024,985,315	1,107,836,448

2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жоғарыда келтірілген деректерді қоспағанда, Қор басшылығының пікірінше, қаржылық есептілікте көрініс тапқан қаржылық активтер мен міндеттемелердің теңгерімдік құны шамамен олардың әділ құнына тең.

23 Бағалау санаттары бойынша қаржылық құралдарды беру

«Қаржылық құралдар» 9-ХҚЕС-на (IFRS) сәйкес өзінің қаржылық активтерін келесі санаттар бойынша жіктейді/бөледі: (а) пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржылық активтер; (б) өзге жиынтық кіріс арқылы бағаланатын қаржылық активтер және (в) амортизациялық құны бойынша бағаланатын қаржылық активтер. «Пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржылық активтер» санаты екі ішсанатқа бөлінеді: (i) пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша міндетті түрде бағаланатын активтер, және (ii) бастапқы танығанда осы санатқа жатқызылған активтер. Сонымен қатар жеке санатқа қаржылық жалгерлік бойынша дебиторлық берешек бөлінген.

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша борыштық бағалы қағаздарды қоспағанда, Қордың барлық қаржылық активтері мен қаржылық міндеттемелері амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтері санатына жатқызылған. Борыштық бағалы қағаздар өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржы активтері санатына жатқызылды (2022 жылғы 31 желтоқсан: Қордың барлық қаржы активтері мен қаржылық міндеттемелері амортизацияланған құн бойынша бағаланатын қаржы активтері санатына жатқызылған).

24 Байланысты тараптармен жасалатын операциялар

Тараптар, егер олар ортақ бақылауда болса немесе олардың біреуінде басқасын бақылау мүмкіндігі бар немесе басқа тарап қаржылық және операциялық шешімдер қабылдағанда айтарлықтай ықпал ете алатын болса, байланысты болып есептеледі. Байланысты тараптар арасындағы қатынастар болуы мүмкін қатынастардың әр жағдайын қарағанда осындай қатынастардың заңдық тұсын ғана емес, олардың мағынасын (мәнін) назарға алу қажет.

«Байланысты тараптар туралы ақпаратты ашып көрсету» 24-ХБЕС-ына (IAS) сәйкес Қордың өзге байланысты тараптарына Қазақстан Республикасы, ұлттық компаниялар және Қазақстан Республикасы бақылайтын басқа ұйымдар жатады.

ҚРҰБ Қорға елеулі ықпал етеді. Сондай-ақ Қазақстан Республикасы Қордың байланысты тараптары деп танылатын ұйымдардың үстінен бақылайды.

Қор ашып көрсетулерден байланысты мемлекеттік ұйымдармен жасалатын операцияларды алып тастамауды шешті.

Төменде 2023 жылғы 31 желтоқсанға байланысты тараптармен жасалған операциялар бойынша қалдықтар көрсетілген:

«Қазақстанның депозиттерге кепілдік беру қоры» АҚ
Қаржылық есептілікке ескертпелер

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>		Тікелей иегер ұйым	Ортақ бақылаудағы компания	Басқа байланысты тараптар
Ақша қаражаттары және ақша қаражаттарының баламалары	14.75-15.75%	69,475,309	-	243
Борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар	5-15.35%	-	-	973,804,872
Өзге қаржылық активтер		-	-	729,072
Өзге міндеттемелер		9,249	20,002	135

Төменде 2023 жылға байланысты тараптармен жасалған операциялар бойынша табыс және шығын баптары көрсетілген:

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>		Тікелей иегер ұйым	Ортақ бақылаудағы компания	Басқа байланысты тараптар
Пайыздық табыстар		18,585,902	-	107,290,644
Күнтізбелік жарналар бойынша табыстар		-	-	3,465,134
Әкімшілік және өзге операциялық шығыстар		117,134	209,747	98,998

24 Байланысты тараптармен жасалатын операциялар (жалғасы)

Төменде 2022 жылғы 31 желтоқсанға байланысты тараптармен жасалған операциялар бойынша қалдықтар көрсетілген:

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>		Тікелей иегер ұйым	Ортақ бақылаудағы компания	Басқа байланысты тараптар
Ақша қаражаттары және ақша қаражаттарының баламалары	15.75-16.75%	104,718,619	-	361
Борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар	4.97-13.9%	-	-	1,030,849,430
Өзге қаржылық активтер		-	-	656,195
Өзге міндеттемелер		8,544	17,455	127

Төменде 2022 жылға байланысты тараптармен жасалған операциялар бойынша табыс және шығыс баптары көрсетілген:

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>		Тікелей иегер ұйым	Ортақ бақылаудағы компания	Басқа байланысты тараптар
Пайыздық табыстар		11,888,658	-	91,366,756
Күнтізбелік жарналар бойынша табыстар		-	-	2,462,104
Әкімшілік және өзге операциялық шығыстар		126,359	185,810	65,930

Төменде негізгі басқару қызметкерлеріне сыйақы төлемдері туралы ақпарат берілген.

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	2023 ж.		2022 ж.	
	Шығын	Есептелген міндеттеме	Шығын	Есептелген міндеттеме
Қысқа мерзімді сыйақылар:				
- Еңбекақы	173,491	19,304	110,769	12,242
- Мемлекеттік зейнетақы және әлеуметтік қамтамасыз етуге шығындар	16,444	-	11,026	-
Жиыны	189,935	19,304	121,795	12,242

Қысқа мерзімді сыйлықақылы сыйақылар басшылық тиісті қызметтер көрсеткен кезең аяқталғаннан кейін он екі ай ішінде толық көлемде төленуі тиіс.

25 Есепті кезең аяқталғаннан кейінгі оқиғалар

Қор басшылығы есепті күннен бастап қаржылық есептілікті шығару күніне дейін елеулі оқиғалар болған жоқ деп есептейді.